

Міністерство культури та інформаційної політики України
Державний науково-методичний центр
змісту культурно-мистецької освіти

«СХВАЛЕНО»

Науково-методичною радою
Державного науково-методичного центру
змісту культурно-мистецької освіти
Протокол № 4
від «1» вересня 2023 р.

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни
«ФОЛЬКЛОР НАРОДІВ УКРАЇНИ»
середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти
з музичного мистецтва початкового професійного спрямування,
клас музичного фольклору

Київ
2023

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «ФОЛЬКЛОР НАРОДІВ УКРАЇНИ» середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, клас музичного фольклору. Київ, 2023. 62 с.

Укладачі: **Пшенічкіна Г. М.**, етномузиколог, кандидат мистецтвознавства (доктор філософії), доцент Дніпровської академії музики, спеціаліст вищої категорії, викладач традиційного співу;

Пеліна Г. О., етномузиколог, кандидат мистецтвознавства (доктор філософії), викладач Дитячої музичної школи № 10 м. Києва, спеціаліст вищої категорії;

Коломицева А. І., етномузиколог, викладач традиційного співу.

Рецензенти: **Клименко І. В.**, етномузиколог, доктор мистецтвознавства, професор кафедри історії української музики та музичної фольклористики, завідувач Проблемної науково-дослідної лабораторії етномузикології Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського;

Скаженик М. В., етномузиколог, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри музичного мистецтва Київського національного університету культури і мистецтв, провідний науковий співробітник Проблемної науково-дослідної лабораторії етномузикології Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Типова навчальна програма з навчальної дисципліни «**Фольклор народів України**» (далі – типова навчальна програма) розроблена з урахуванням вимог до обсягу та результатів навчання, передбачених типовою освітньою програмою середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти з музичного мистецтва початкового професійного спрямування, клас музичного фольклору (наказ Міністерства культури України від 23.07.2019 № 562) містить загальний нормативний зміст, обсяг та нормативні результати навчання учнів з навчальної дисципліни, а також окреслює рекомендовані підходи до планування й організації освітнього процесу з цієї дисципліни в класі музичного фольклору.

Типова навчальна програма орієнтована на здобуття базових знань та навичок з предмету «Фольклор народів України» у мистецьких школах (музичних школах, музичних відділеннях шкіл мистецтв), а також може бути використана іншими суб'єктами освітньої діяльності, які реалізують програми позашкільної освіти за мистецьким напрямом. Дисципліна «Фольклор народів України» має безпосередній зв'язок з іншими освітніми компонентами програми класу музичного фольклору («Фольклорний ансамбль», «Спів (сольний)» – сольне фольклорне виконавство), узагальнює та закріплює теоретико-практичні знання та виконавські навички.

Навчальна дисципліна «Фольклор народів України» сприяє формуванню в учнів поглиблених знань про традиційну музичну культуру українців, корінних етнічних меншин й інших етносів, які проживають в Україні, розмаїття функцій (жанрів) українського музичного фольклору, багатство музичних форм та регіональних стилів. Важливим та актуальним у сьогоденні є вивчення традиційної культури та музики етносів, «рідні країни» яких у важкий воєнний час надали неоціненну допомогу українцям.

Нормативний зміст навчальної дисципліни орієнтований на ознайомлення із основними жанрами пісенного, інструментального та вокально-інструментального фольклору етносів України, та через них – на підготовку до опанування, професійно орієнтованими теоретико-практичними знаннями з теорії музичного мистецтва та розвиток світоглядної орієнтації. Типову навчальну програму спрямовано на поглиблене вивчення музично-фольклорного матеріалу, що сприятиме активізації мисленнєвої та мовленнєвої діяльності учнів та їх участі у створенні мистецьких проєктів.

Нормативний зміст навчання базується на узагальненні сучасних українських та європейських методик викладання традиційної музики народів світу, зосереджених на сприйнятті та осмисленні справжніх (автентичних – тобто неаранжованих) зразків музичного фольклору; на дослідницькому й педагогічному досвіді авторок типової навчальної програми. Інформаційною базою навчального курсу мають стати кращі зразки аудіозаписів та відеозаписів фольклору, а також теоретичні матеріали, розміщені на спеціальних інтернет-ресурсах, що присвячені традиційній народній культурі українців та інших етносів України.

Диференціація тем типової навчальної програми спирається на принципи системності, наступності, інноваційності та інтегрованості. Це дає змогу викладачу дисципліни адаптувати власний педагогічний досвід, застосовувати ті методи та форми роботи, які відповідають специфіці певного регіону України та загальному рівню мистецької освіти учнів. Саме тому ключову роль у впровадженні цієї

навчальної дисципліни відіграватимуть фахівці з належним рівнем компетенцій: викладач має володіти фундаментальними знаннями з традиційної культури, вміти підготувати учнів до сприйняття автентичних музичних зразків різних етнічних культур (на початку ознайомлення з традиційною музикою). Під час відбору ілюстративного матеріалу для певних тем викладачам слід уникати таких зразків, які подають фольклорну традицію в академічних чи будь-яких інших сучасних сценічних інтерпретаціях, адже орієнтація на такі зразки загрожує формуванням в учнів хибного розуміння суті музичного фольклору.

Мета вивчення дисципліни полягає у формуванні в учнів базового знання та розуміння специфічних понять, видів і жанрів музичного фольклору; у вихованні любові та поваги до етнокультурного розмаїття та його відображення у фольклорі народів України; вихованні почуття відповідальності та прагнення до збереження традиційної культури; орієнтоване на мотивацію учнів до подальшого розвитку та творчого пошуку щодо вивчення народної музичної творчості через залучення до вивчення, прослуховування, виконання творів українського народного мистецтва; застосування набутих у процесі навчання компетентностей в повсякденному житті.

Опанування змісту типової навчальної програми сприяє розвиткові в учнів художньо-естетичного смаку, цілісного і теоретично обґрунтованого сприйняття традиційної музичної культури, позитивного ставлення до власної та іноетнічної культурної спадщини; стимулює бажання продовжувати навчання за напрямом «Музичний фольклор» або споріднених із ним у фахових передвищих та вищих мистецьких закладах освіти.

Типова навчальна програма може бути основою для розроблення викладачем робочої навчальної програми, в якій викладач деталізує, конкретизує та адаптує нормативний зміст дисципліни, передбачений типовою навчальною програмою, відповідно до місцевих умов і потреб учня / учениці, визначає організаційні форми проведення та види навчальних занять, комплекс художньо-педагогічних технологій та методів викладання, необхідне методичне забезпечення, форми та засоби контролю якості знань учнів з урахуванням індивідуального підходу. Окрім того, викладач може реалізувати власний алгоритм викладання через перерозподіл нормативного змісту навчання та зміни послідовності викладення навчального матеріалу дисципліни за модулями, уточнення додаткових обсягів навчального матеріалу та результатів навчання понад визначені типовою навчальною програмою.

Освітній процес з навчальної дисципліни **«Фольклор народів України»** здійснюється у формі навчальних занять, заходів поточного та підсумкового контролю. Основною формою занять є **груповий урок**.

Навчання проводиться за модулями. Кожен модуль передбачає формування певної частини компетентностей, що стають основою для подальшого навчання та досягнення нормативних навчальних результатів після завершення опанування типової навчальної програми.

Опанування нормативного змісту навчання за типовою навчальною програмою розраховано на мінімальну нормативну кількість навчальних тижнів – 35 тижнів на рік (без урахування канікулярних періодів) та на мінімальний нормативний обсяг часу на опанування програми, що становить: для першого та другого років навчання – по 35 годин на рік (*1 год. занять на тиждень*).

У разі збільшення, відповідно до освітньої програми закладу, кількості годин на вивчення цієї навчальної дисципліни, робоча навчальна програма має передбачати ширші за змістом та більш високі за рівнем складності, ніж описані в типовій навчальній програмі, нормативні результати навчання.

З метою реалізації індивідуального підходу до кожного / кожної учня / учениці та відповідно до принципів модульної системи навчання в робочій навчальній програмі також рекомендовано на розсуд викладача **загальну кількість навчальних годин** розподіляти, зокрема на: поглиблення та вдосконалення набутих навичок та вмінь учнів або збільшення часу на вивчення окремих модулів у зв'язку з індивідуальною потребою учня / учениці; повторення / закріплення вивченого матеріалу; планування та проведення інших форм роботи (відвідування культурно-мистецьких заходів, пов'язаних зі змістом мистецької освіти тощо); відпрацювання нормативного змісту навчання через непередбачувані обставини (карантин, хвороба учня / учениці тощо).

Навчальний / ілюстративний матеріал з навчальної дисципліни «**Фольклор народів України**» формується викладачем самостійно відповідно до індивідуальних здібностей та рівня розвитку вмінь та навичок учнів, а також з урахуванням приналежності школи до певного регіону / етносу, де історично склалася власна жанрово-стильова специфіка місцевого фольклорного матеріалу. Розробниками типової навчальної програми підібрано перелік прикладів демонстраційного матеріалу до навчальних модулів (*додаток 1*).

Для моніторингу рівня навчальних досягнень учнів, а також для пошуку ефективних способів успішного засвоєння ними змісту навчальної програми, застосовуються форми **поточного** та **підсумкового** контролю (оцінювання).

Поточний контроль здійснюється викладачем упродовж навчального року під час навчальних занять (поурочний контроль) та за підсумками опанування модулів (модульний контроль) з метою оперативного моніторингу результативності навчання учнів та коригування педагогічних прийомів і методів, що застосовує викладач. Періодичність та терміни поточного контролю визначаються робочою програмою з навчальної дисципліни. Поточний контроль може здійснюватися викладачем у формі контрольних уроків, тестування, музичних вікторин, виконання (вокального або інструментального) певної кількості творів тих жанрів, вивчених протягом контрольного періоду (відповідно до тематичних блоків / модулів), усного опитування тощо.

Конкретні форми поточного (поурочного, модульного) контролю визначаються викладачем відповідно до робочої навчальної програми, що схвалюється методичним об'єднанням або відділом / відділенням школи.

Підсумковий річний контроль здійснюється після завершення кожного року навчання у формі комплексного контрольного заходу, який включає перевірку досягнення нормативних результатів навчання за всіма компонентами в межах, визначених типовою освітньою програмою, у формі річного *контрольного заходу* (у тому числі **комплексного**, наприклад, співбесіди з виконанням творчого завдання, підсумкового тестування, фоновікторини, виконання певної кількості творів вивчених жанрів, усного опитування тощо).

Наприкінці другого (**випускного**) року вивчення дисципліни проводиться **підсумковий контроль за результатами опанування типової навчальної програми** у формі співбесіди з виконанням творчого завдання. Підсумкове

оцінювання передбачає зіставлення навчальних досягнень учнів із конкретними очікуваними результатами навчання.

Визначення рівня досягнення учнями результатів навчання середнього (базового) підрівня початкової мистецької освіти передбачає оцінювання через виставлення балів (оцінок) у цифровому (числовому) виразі за поділом на 4 рівні: початковий (1–3 бали), середній (4–6 балів), достатній (7–9 балів), високий (10–12 балів). Метою оцінювання є визначення рівня навчальних досягнень учня / учениці в оволодінні змістом, визначеним цією типовою навчальною програмою на кожному з етапів навчання (*додаток 2*).

НОРМАТИВНИЙ ЗМІСТ, ОБСЯГ ТА РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Перший рік навчання

Завдання:

- ознайомлення із традиціями, обрядами та найкращими автентичними фольклорними зразками різних регіонів України, основними обрядовими і позаобрядовими музичними жанрами та їх особливостями;
- набуття слухового досвіду для розпізнавання фольклорних зразків з різних регіонів України та початкових теоретичних знань про відмінності жанрів і стилів традиційної музики українців для вміння проаналізувати їх ключові ознаки;
- оволодіння термінологією для означення певних регіональних назв жанрів та обрядів, музичних інструментів, ансамблів, елементів фактури тощо;
- ознайомлення із загальними сучасними класифікаціями пісенного та інструментального фольклору, прийнятими в українській музичній фольклористиці (етномузикології).

Рекомендації: матеріали для демонстрації певних жанрів мають бути ретельно відібраними викладачем для того, щоб уникнути хибного уявлення про манеру виконання і сформуванню правильного розуміння різноманітної традиційної культури регіонів України. Зразки можуть бути або автентичними (безпосередні звукові або відеозаписи, зроблені від сільських виконавців), або представляти науково вивірені фахові реконструкції від виконавців-фольклористів (приклади наведені у змісті програми). Порядок тем модулів обумовлений історичним розвитком жанрів. Його розпочато з жанрів обрядового фольклору (календарного та родинного), оскільки вони сформувалися історично раніше за інші і найкраще демонструють регіональні відмінності музичного фольклору, основні особливості манери, ритму, ладозвукоряду, форми та фактури.

Розподіл змісту програми за модулями першого року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
<p>Модуль 1. <i>Вступ.</i> Фольклор та фольклористика. Жанрова класифікація українського музичного фольклору. Регіональна специфіка музичного фольклору. Етноси України</p>	<p>Поняття народної музичної творчості, її головні ознаки та властивості (анонімність, колективність авторства, обумовленість традиціями, усність та безперервність передачі від покоління до покоління, багатоваріантність різновидів творів, їх історична тяглість). Носії традиції. Відмінності традиційної та класичної (академічної) музики. Автентичне фольклорне виконавство та реконструкторський рух в Україні. Фольклор і фольклористика. Способи збирання, зберігання та опрацювання народної музики.</p> <p>Загальна класифікація українського музичного фольклору (вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна музика).</p> <p>Регіональна специфіка традиційної музики: жанрові системи, стильові особливості, регламентація виконавців (чоловічі, жіночі, дитячі жанри).</p> <p>Іноетнічні осередки в різних регіонах України та форми їх самоідентифікації (діаспори, товариства, фестивалі тощо).</p>	<p align="center">4</p>	<p>Знає базові властивості фольклору.</p> <p>Розуміє специфіку народної музики та її риси, способи передачі, запису, збереження та вивчення.</p> <p>Володіє термінологією народної вокальної музики («заспів», «вивід», «бас», «гукання», «тонкий голос» тощо).</p> <p>Знає основні форми традиційного музикування. Називає імена відомих автентичних виконавців та сільських колективів (наприклад, Домініка Чекур та гурт із с. Старі Коні, Уляна Кот з Погориння, гурт «Древо» із с. Крячківка та ін. залежно від регіону).</p> <p>Називає сучасні фольклористичні (реконструкторські) гурти («Древо», «Гуртоправці», «Божичі», «Володър», «Серпанок», «Сільська музика», «Родовід», «Гуляйгород», «Дике Поле», «Муравський шлях», «Орелі», «Райгородок», «Ладовиці» та ін.).</p> <p>Визначає головні етнографічні регіони України на карті (Полісся, Поділля, регіон Карпат, Середня Наддніпрянщина, Слобожанщина, Степова Україна).</p> <p>Називає найбільші етнічні групи, які проживають на теренах України.</p>

<p>Модуль 2. Календарно-обрядовий фольклор українців: загальна характеристика. Пісні та обряди зимового циклу</p>	<p>Загальна характеристика календарно-обрядових жанрів, функції обрядового фольклору, календарні періоди виконання обрядових пісень як магічна стимуляція продуктивності землеробських робіт: зимовий цикл, весняний цикл, літній цикл, перехідні періоди між сезонами (Масляна / Колодій, Зелені святки (троїцький тиждень)).</p> <p>Сучасний стан збереження календарно-обрядового фольклору.</p> <p>Обрядові дії та пісні зимового циклу. Загальна поширеність у межах української етнічної території. Твори давнього походження та різдвяні канти XVII–XVIII століть. Музично-стильові, текстові особливості колядок та щедрівок. Жанрові рефрени (Ой дай Боже, Щедрий вечір, Коляда). Театралізовані дійства: «Коза», «Маланка»¹, «Вертеп» («Бетлегем»). Дорослий і дитячий репертуар. Чоловічий (колядування, театральні дійства) і дівочий (щедрівки, шлюбні колядки) репертуар. Деякі види народного багатоголосся на прикладі давніх колядок і щедрівок.</p>	<p>5</p>	<p>Називає жанри календарно-обрядового фольклору українців, періоди проведення обрядів.</p> <p>Знає особливості виконання обрядових пісень свого (або вибраного) регіону.</p> <p>Знає особливості, різновиди, функції зимових календарно-обрядових пісень, час виконання, вікові групи і стать виконавців, музичні і текстові ознаки колядок, щедрівок, пісень до обрядових дійств водіння Кози, Маланки, масляних пісень.</p> <p>Відрізняє давні (архаїчні) зразки від різдвяних кантів християнського змісту, дитячий репертуар від дорослого.</p> <p>Вміє розпізнати на слух і за пісенним текстом жанри зимового циклу, деякі види народного багатоголосся, властиві пісням зимового циклу (унісонна фактура, гетерофонія, спів з бурдоном та інші).</p> <p>Розуміє значення понять «обряд», «календарно-обрядовий фольклор», «колядка», «щедрівка», «водіння Кози», «водіння Маланки», «Вертеп», «Масляна», «Колодій» (залежно від регіону).</p>
<p>Модуль 3. Обрядовість та пісні весняного циклу</p>	<p>Періоди виконання й обрядові особливості пісень весняного циклу: Колодій (Волинь, Поділля), заклички весни</p>	<p>4</p>	<p>Знає локальні назви, календарні періоди, особливості проведення обрядів та виконання творів весняного циклу.</p>

¹ Меланка

	<p>(Полісся), заковування каші (Наддніпрянина), ігрові веснянки (гаївки – на Західному Поділлі) і танки (веснянки з рухом на Подесенні та в інших місцевостях).</p> <p>Виконання виключно жіночими (дівочими) голосами.</p> <p>Основні ознаки закличних, танкових (хороводних), жартівливих (у тому числі «передирок» між селами), ліричних та інших веснянок.</p> <p>Обрядодії та пісні періоду Зелених свят (Трійці): обряд провів русалок (нижня Десна – нижня Прип'ять), водіння Стріли (Сіверщина), водіння Куста (Пінщина), водіння Тополю, заковування Віхи (Наддніпрянина, Лівобережжя) та ін.</p>		<p>Розуміє функцію обрядів і пісень весняного календаря, особливості виконавського складу.</p> <p>Володіє термінологією, пов'язаною із весняною обрядовістю.</p> <p>Уміє пояснити поняття «веснянка», «закличка», «танок (хоровод)», «гаївка», «русальна пісня», «кустова пісня», знає локальні назви пісень весняного циклу у своєму (вибраному) регіоні.</p> <p>Розпізнає на слух жанри весняного циклу, особливості їх виконання: фактура, гучність, висота.</p> <p>Знає регіональні осередки побутування обрядів періоду Зелених свят (Трійці) (русальні обряди та обряд «Стріла» у зоні нижньої Десни та нижньої Прип'яті, «водіння Куста» на Західному Поліссі (Пінщина), «водіння Тополю» на Лівобережжі).</p>
<p>Модуль 4. Літньо-осінній обрядово-пісенний цикл</p>	<p>Календарний період виконання та жанрова класифікація літніх пісень: купальські (обряд Купала у його регіональних різновидах, крім Галичини), петрівки (сезонні пісні петрівського посту), жнивні (співані під час роботи) та обрядові дожинкові (Поділля, Волинь, Полісся, Десна, Полтавщина), літні трудові (Полісся: сінокісні, борові, ягідні, «на льон», «на замашки» тощо), осінні (локальний жанр Полісся).</p> <p>Жіноче виконання.</p> <p>Географічна локалізація обрядів та жанрів.</p>	<p>4</p>	<p>Знає поняття та час / період виконання літніх жанрів обрядового співу</p> <p>Розрізняє на слух літні обрядові жанри.</p> <p>Визначає жанрові особливості літнього обрядового репертуару. Знає характерні вербальні (текстові) характеристики цих творів.</p> <p>Розуміє географічне поширення окремих жанрів.</p> <p>Знає локальні назви, календарні періоди, особливості проведення обрядів та виконання творів літнього циклу.</p>

<p>Модуль 5. Родинно-обрядовий фольклор</p>	<p>Життєвий цикл людини в народних уявленнях. Класифікація родинно-обрядової пісенності. Обставини виконання та виконавський склад. Жанрова класифікація творів родинно-обрядового циклу (весільні, народинні (хрестинні), голосіння).</p> <p>Весільний обряд: хід кількадечного дійства, його етапи (передвесільний, власне весілля, післявесільний), обрядові персонажі та їх роль. Співочі групи як представники двох родів – роду молодого (свахи) та роду молодої (дружки). Весільні пісні: питомий шар (пісні-коментарі, пісні ліричної функції (журні)), приспівки, напливові (пізні) приурочені твори нового стилю, регіональні особливості (види фактури, виконавська стилістика).</p> <p>Народинні (хрестинні) пісні (реліктовий жанр, що зберігся у західних областях України та на Поліссі). Жанрове визначення, тематика, час виконання, особливості.</p> <p>Поховальні голосіння як форма звукового спілкування з потойбічним світом та спосіб емоційної рефлексії. Обставини виконання (сольний жіночий спів-крик), жанрові особливості, різновиди голосінь (за покійним, за рекрутом, поминальні, оказіональні, жартівливі тощо).</p>	<p>5</p>	<p>Називає жанри родинно-обрядового фольклору. Визначає їх на слух і за поетичним текстом. Знає обрядові обставини виконання та провідні музично-стилістичні риси кожного із вивчених жанрів.</p> <p>Орієнтується в драматургії весільного обряду, знає персонажів та їхні функції у весільному дійстві. Називає основні етапи весільного обряду та дії, які виконуються в той чи інший момент. Розрізняє дві групи весільних наспівів (моторні та ліричні) та визначає їх приналежність до певних обрядових моментів. Знає головні музично-стилістичні особливості весільних пісень залежно від їх регіонального походження. Володіє знаннями про перші дні життя людини в уявленнях наших предків та обрядовість, пов'язану із цим періодом. Орієнтується в тематиці народинних (хрестинних) пісень. Знає їх географічну локалізацію та жанрові особливості.</p> <p>Розуміє значення жанру голосіння в народній музиці та житті наших предків.</p> <p>Визначає особливості жанру голосінь (сольне виконання, експресивність, імпровізаційність, особливості мелодики та ритміки тощо) та їх різновиди.</p>
---	---	-----------------	--

<p>Модуль 6. Українські народні музичні інструменти. Жанри інструментальної музики. Традиційні танці</p>	<p>Українські народні музичні інструменти: духові, струнні, ударні тощо.</p> <p>Функції інструментальної музики.</p> <p>Традиційні інструментальні ансамблі різних регіонів України. «Троїсті музики».</p> <p>Жанри української традиційної інструментальної музики.</p> <p>Традиційні українські народні танці (питомі та напливові): гопак, козак/козачок, метелиця, полька, гречаники, яків, зачепиха, вальс, гуцулка, коломийка, аркан.</p> <p>Приспівки до танців, танцювальні пісні, «частівки» («частушки»).</p> <p>Видатні традиційні музики минулого. Сучасні музиканти-реконструктори.</p>	<p>7</p>	<p>Знає основні види традиційних музичних інструментів українців різних регіонів, виконавський склад найпоширеніших народних інструментальних ансамблів, жанри української інструментальної музики та їх функцію (обрядова, сигнальна, пастуша, побутова); основні, поширені в Україні, традиційні танці.</p> <p>Називає народні музичні інструменти, інструментальні ансамблі, жанри інструментальної музики, танці та їх регіональні назви.</p> <p>Розрізняє за виглядом та на слух (за тембром) основні музичні інструменти, ансамблі та жанри.</p> <p>Називає прізвища видатних традиційних музик минулого (В. Грималюк «Могур», брати (Кирило, Спиридон і Лук'ян) Прилипчани, родинний гурт Тафійчуків та ін.) та сучасних музикантів-реконструкторів (М. Хай, С. Охрімчук, М. Качалов, С. Постольніков, М. Бережнюк та ін.).</p>
<p>Модуль 7. Необрядовий фольклор: класифікація і загальна характеристика. Український народний епос</p>	<p>Жанри українського необрядового фольклору та їх засадничі відмінності від обрядових творів: дитячий фольклор, ліричні (звичайні) пісні та балади, епос.</p> <p>Український народний епос (давні билини (жанр, що зник), думи (козацький епос XVI – XVII століття, виконуваний «народними професіоналами»), історичні пісні (твори історичної тематики, за стилем спільні з ліричними (звичайними) піснями), співанки-хроніки (приспівки на</p>	<p>3</p>	<p>Знає основні групи пісень необрядового фольклору українців (за їх тематикою): дитячий фольклор, лірика та балади, епос. Вміє їх відрізнити та текстом та наспівом.</p> <p>Називає основні жанри українського народного епосу та особливості побутування, найвідоміші сюжети.</p> <p>Розрізняє за змістом та музичними особливостями основні жанри українського народного епосу.</p>

	<p>актуальну для певного часу тематику, карпатський регіон).</p> <p>Відомі кобзарі та лірники.</p>		<p>Називає прізвища видатних українських кобзарів та лірників минулого (О. Вересай, М. Кравченко, А. Скиба та ін.) та сучасних реконструкторів: М. Будник, М. Хай, В. Кушпет, К. Черемський, В. Мішалов, Т. Компаніченко).</p>
<p>Модуль 8. Дитячий музичний фольклор</p>	<p>Загальна характеристика жанрів дитячого фольклору. Функції творів для дітей.</p> <p>Пісні та твори усного фольклору, що виконуються для дітей: колискові, забавлянки, казки.</p> <p>Твори, що виконуються самими дітьми: колядки, щедрівки, веснянки, закликання сонця, дощу, птахів, лічилки, дражнилки, ігри.</p> <p>Музичні й текстові особливості пісень дитячого фольклору.</p>	<p>3</p>	<p>Знає жанри дитячого фольклору. Розуміє відмінності функцій творів, призначених для дитини і виконуваних самими дітьми, зокрема «охоронну» функцію колискових.</p> <p>Уміє пояснити терміни «колискова», «забавлянка», «лічилка», «дражнилка», а також відмінності дитячих календарно-обрядових пісень від творів ідентичних жанрів дорослого репертуару. Розуміє давні функції колискових пісень (магічно-охоронна, розважальна, заспокійлива, розвиваюча тощо).</p> <p>Демонструє (співає / скандує) зразки дитячого фольклору, спираючись на досвід практичних занять з фольклорного ансамблю та фаху.</p>
<p>Всього годин у навчальному році:</p>		<p>35</p>	

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень / учениця:

- демонструє знання матеріалу навчальних модулів;
- називає та наводить приклади різних жанрів вокального, вокально-інструментального та інструментального фольклору, окреслює (приблизно) регіони їх побутування;
- називає основні етнографічні регіони України та знає їх географічне розташування;
- орієнтується в системі традиційних музичних жанрів, властивих фольклорній традиції свого регіону;
- знає назви народних музичних інструментів, назви та функції головних персонажів обрядових дійств;
- аналізує вибраний фольклорний твір (виконавський склад, тембр, жанр, зміст, фактура, орієнтовна регіональна приналежність);

Другий рік навчання

Завдання:

- продовження вивчення основних жанрів необрядового фольклору українців;
- ознайомлення з традиціями, обрядами та провідними жанрами пісенного й інструментального фольклору найчисельніших етнічних груп, які проживають в Україні;
- порівняння із вже вивченими жанрами українського фольклору;
- збагачення слухового досвіду для розпізнавання й аналізу фольклорних зразків національних меншин;
- оволодіння термінологією для означення обрядів, жанрів вокальної та інструментальної музики, музичних інструментів і танців.

Рекомендації: для демонстрації пісенних та інструментальних жанрів етносів України бажано спиратися на автентичні або реконструйовані зразки, рекомендовані розробниками в переліку джерел або близькі до них, щоб учні отримали правильний слуховий досвід та уявлення про питому традицію.

У пропонованій типовій навчальній програмі розглянуто етнічні групи, які за даними перепису населення 2001 р. є найчисельнішими в Україні, окрім російської (її вилучено з причин військової агресії російської федерації проти України. Викладач, зважаючи на місцевий (локальний) етнічний склад населення у своєму регіоні, може обирати для вивчення інші етноси, не зазначені в типовій програмі, або поглиблювати вивчення окремих з них. Для цього рекомендовано варіативно використовувати заплановані в ТНП навчальні години, за потреби скорочуючи або збільшуючи їх кількість, заміщуючи окремі теми, що, однак, не вплине на загальні результати опанування змісту курсу. Детальний перелік жанрів музичного фольклору кожного з етносів не передбачає вивчення в обов'язковому порядку абсолютно кожного з них, а радше надає викладачеві достатньо широкий вибір. Для зручності викладу матеріалу та порівняння, теми модулів з відповідними етнічними групами об'єднані за генетичною та / або культурно-історичною спорідненістю, географічною близькістю.

Розподіл змісту програми за модулями другого року навчання

Навчальні модулі	Зміст навчання	Орієнтовна кількість годин	Результати навчання
Модуль 9. Українська пісенна лірика	Сольні та гуртові (ансамблеві) ліричні (звичайні) пісні. Зміст, жанрово-стильові музичні особливості. Підгрупи звичайних пісень, виокремлені за їх поетичним змістом: 1) пісні соціальної тематики:	8	Розрізняє жанрово-стильові різновиди давньої (невивідної, приуроченої, сольної) лірики, гуртової (багатоголосної) та новітньої. Знає регіональну музично-стильову ліричних (звичайних) пісень класичної групи (багатоголосся, протяжність, мелодії широкого діапазону, октавний вивід тощо).

	<ul style="list-style-type: none"> - козацькі, - чумацькі, - рекрутські, - солдатські, - жовнірські, - бурлацькі, - наймитські, - заробітчанські, - емігрантські, - стрілецькі, - повстанські тощо; <p>2) пісні про кохання,</p> <ul style="list-style-type: none"> - сімейне життя, - сирітські, - вдовині, - балади тощо. <p>Історія походження жанрів, їх музичні особливості:</p> <p>1) твори давнього стильового шару (мелодії малого діапазону, не мають октавного голосу-«виводу» (як класична лірика, <i>див. п. 2</i>), часто приурочені до сезонів; поширена сольна або дуетна форма виконання);</p> <p>2) класична пісенна лірика: передбачає гуртовий (ансамблевий) склад виконавців (до 10-ти осіб); має великий діапазон (октава і більше); має диференціацію голосів на партії (залежно від регіону, двоголосся (Полісся, Поділля) або триголосся (Надніпрянщина, Лівобережжя, Степова зона); обов'язково має сольний верхній голос-«вивід»; носить протяжний характер мелосу;</p> <p>3) напливові твори («жорстокий романс», «кіч»).</p>	<p>Визначає жанри пісенних зразків відповідно до їх змісту та музичних особливостей.</p> <p>Володіє термінологією, що стосується ліричних (звичайних) пісень класичної групи (назви голосів та їх функцій за народною термінологією: заспів, вивід, горяк, бас, «тонкий голос», «тягти» тощо).</p> <p>Знає історію походження пісень соціальної тематики, а також основні особливості змісту, основні музичні характеристики (особливості фактури, виконавства).</p> <p>Розрізняє за сюжетами пісні різних соціально-побутових груп.</p>
--	---	--

<p>Модуль 10. Традиційна музика етносів України. Корінні етнічні меншини України та їх традиційна музика</p>	<p>Етнічний склад населення у різних регіонах. Українці – основне автохтонне, корінне населення України, найбільша етнічна спільнота на усій її території. Корінні народи, що становлять етнічну меншість в Україні: кримські татари, кримчаки, караїми.</p> <p>Збереження традиційної культури етнічних меншин в осередках діаспор.</p> <p>Народна музика кримських татар, кримчаків, караїмів.</p>	<p>4</p>	<p>Знає поняття «етнічна меншина», «корінна етнічна меншина», «діаспора».</p> <p>Називає основні етноси, які проживають на території України.</p> <p>Знайомий із формами культурної самоідентифікації різних етносів (недільні школи, фестивалі, дні культури, виставки, концерти тощо).</p> <p>Знає історію появи корінних етнічних меншин на території сучасної України.</p> <p>Знає загальну жанрову систему кримськотатарського фольклору: пісні (духовні, світські), баїти (пісні-оповіді), імпровізаційні протяжні мелодії (озин көй), обрядові пісні кряшен, епічні твори (дастаны), інструменти: курай (типу сопілки), кубиз (татарська дрімба).</p> <p>Знає деякі загальні назви пісенних жанрів кримськотатарської музики: пісні (йир, тюркю, дестан (репертуар ашугів), такмак, бейит, чин, мане, макам), інструментальної музики (той мерасімі авалари (весільні п'єси), долулар, кьонушма ве еглендже авалари), танців (агир авалар, хайтармалар (хайтарма), чешит оюн авалари).</p> <p>Називає деякі кримськотатарські традиційні інструменти: зурна, тулуп-зурна (волінка або дуда), кавал або хавал (свисткова дудка); сантр (рід цимбал), саз (щипковий), кеманче (смичковий); давул (великий барабан), даре-дойра, думбелек (парні литаври).</p>
---	--	-----------------	--

<p>Модуль 11. Традиційна музика слов'янської групи етносів: білоруси, поляки, чехи, словаки</p>	<p>Осередки проживання слов'янських етнічних груп: білорусів, поляків, чехів, словаків. Історія їх появи та розселення на території України.</p> <p>Основні характеристики вокальної та інструментальної народної музики слов'янських народів, жанри пісенного та інструментального фольклору.</p> <p>Ладові, мелоритмічні, фактурні, стилістичні, виконавські особливості традиційної музики слов'янських народів: білорусів, поляків, чехів, словаків. Риси, подібності жанрів та музичних особливостей до українського фольклору.</p>	<p>4</p>	<p>Знає основні жанри білоруського фольклору: календарно-обрядового, родинного, трудового, епічного; жанри інструментальної і танцювальної музики. Називає жанри, спільні з українським фольклором та характерні білоруські жанри (волочєбні пісні, масницькі пісні, зимова забава «Жєнитьба Цярєшки», танці («Крутуха», «Бульба» тощо), музичні інструменти).</p> <p>Знає й називає основні пісенні жанри поляків: календарно-обрядового («колядки» – «kolędy», «пасторалки» – «pasterskie», різдвяна Шопка – «Szopka»), родинного, трудового, епічного («розбійницькі» – «zbojńskie piosne»); жанри інструментальної і танцювальної музики. Називає жанри, спільні з українським фольклором.</p> <p>Знає й називає основні пісенні жанри чехів: календарно-обрядового («Виїзд королів» – «Jízda králů»; «Масляна» – «Shrovetide», «ляльковий театр» – «České rodinné loutkové divadlo»), родинного, трудового, епічного («розбійницькі» – «zbojńskie piosne»); жанри інструментальної і танцювальної музики. Називає жанри, спільні з українським фольклором.</p> <p>Знає й називає основні пісенні жанри словаків: календарно-обрядового («ляльковий театр» – «bábkarstvo»), родинного, трудового, епічного («розбійницькі» – «zbojńskie piosne»); жанри</p>
---	--	-----------------	---

			<p>інструментальної і танцювальної музики.</p> <p>Називає жанри, спільні з українським фольклором.</p> <p>Традиційні інструменти, ансамблевий склад польських, словацьких і чеських інструментальних капел та основні жанри інструментальної музики.</p> <p>Танці: хоровод (chorovod), колесо (koleso), вербунк (verbunk), гайдук (hajduk), чардаш (čardáš), одземок (odzemok), мазурка (mazur), полька (polka), краков'як (krakowiak), куяв'як (kujawiak), оберек (oberek), полька (polka), рейдовак (rejdovák), бажант (bažant), соуседска (sousedska), фуріант (furiant).</p>
<p>Модуль 12. Традиційна музика балтійських народів: литовці, латвійці</p>	<p>Загальна характеристика традиційної музики балтійських народів: литовців, латвійців.</p> <p>Провідні жанри пісенного та інструментального фольклору.</p> <p>Деякі ритмічні, мелодичні, ладові, фактурні та стилістичні особливості традиційної музики народів Балтії в провідних жанрах фольклору.</p> <p>Етнографічні регіони Литви: Аукштайтія, Дзукія, Жемайтія, Мала Литва, Сувалькія</p>	4	<p>Знає назви основних етнографічних регіонів Литви і найбільш показові для них жанри музичного фольклору:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Аукштайтія (<i>Aukštaitija</i>) – поліфонічний спів «сутартінес» (<i>sutartinės</i>), гра на традиційних інструментах «скудучей» (<i>skudučiai</i>), дерев'яних рогах (<i>mediniai ragai</i>), пастуші награвання на баранячих рогах (<i>ožragis</i>) та «лумздяліс» (<i>lumzdelis</i>); – Дзукія (<i>Dzūkija</i>) – колядки (<i>Kalėdinės giesmės</i>); – Жемайтія (<i>Žemaitija</i>) – двоголосні ліричні пісні (<i>tradicinīs dvibalsis dainavimas</i>); – Мала Литва (<i>Mažoji Lietuva</i>) – традиційні лютеранські піснеспіви (<i>tradicinīs liuteronų giesmės</i>); – Сувалькія (<i>Suvalkija</i>) – гра на традиційному музичному інструменті «канклес» (<i>tradicinīs kanklės</i>). <p>Ознайомлений з назвами основних етнографічних</p>

	Жанри литовського та латиського фольклору.		регіонів Латвії – <i>Курземе, Відземе, Земгале, Латгале</i> . Знає найбільш відомі жанри латиського музичного фольклору: купальські пісні «лиго» (<i>Līgo</i>); масляні карнавальні обряди та пісні; гра на традиційному інструменті «кокле» (<i>kokle</i>).
Модуль 13. Традиційна музика угорців, румунів, молдован	Основні характеристики народної музики угорців, румунів, молдован. Жанри пісенного та інструментального фольклору. Склад інструментальних ансамблів. Особливості ладового, фактурного, ритмічного устрою угорської, румунської і молдавської народної музики.	3	Знає місця розселення угорців, румунів, молдован на території України. Називає: – основні календарні та родинні обряди і пісні угорців, позаобрядові пісенні та інструментальні жанри; – танці: вербунк (<i>verbunk</i>) чардаш (<i>csárdás</i>), хайдук (<i>haiduck</i>), легенеш (<i>legényes</i>), угрош (<i>ugrós</i>), карікашо (<i>karikázó</i>) танець пастухів (<i>pasztortánc</i>) та ін.; – інструменти («текерьо» – « <i>tekero</i> »)). Знає місця розселення румунського та молдавського етносів на території України. Називає основні календарні та родинні обряди румунів та молдаван: колінди (<i>colindă</i>), весільні, похоронні (бочет), дойна (<i>doina</i>), балади та ін. танці: хора (<i>hora</i>), сирба (<i>sîrba</i> або <i>sârba</i>), бриул (<i>brăul</i>), бетута (<i>bătuta</i>), жок (<i>joc</i>), хайду (<i>haidău</i>), калушари (<i>călușari</i>) /калуш (<i>căluș</i>) та ін.
Модуль 14. Традиційна музика балканських народів: серби, хорвати, болгар, греки та ін.	Осередки проживання балканської етнічної групи народів: сербів, хорватів, болгар, греків. Історія їх появи та розселення на території України. Основні характеристики вокальної та інструментальної народної музики	4	Знає орієнтовні осередки проживання народів балканської етнічної групи на території України (Бесарабія, Степ та Приазов'я). Знає основні жанри пісенного фольклору сербів: календарні: різдвяні («божичні» – «Божих»), лазарицькі («Лазарев» – виконувались у «Лазареву суботу»), кралицькі («Кральчичин», на

	<p>балканських народів, жанри пісенного та інструментального фольклору. Ладові, мелоритмічні, фактурні, стилістичні, виконавські особливості традиційної музики народів балканської групи, порівняння з українськими.</p>	<p>Трійцю), юр'євські («Ђурђеџ» – на день Св. Юрія), додольські («Додол» – до обряду викликання дощу дівчатами), хрестоносські (викликання дощу громадою зі священником, носячи хрест), пісні до збирання врожаю («Жетелачки» – жнивні), славильні («Славски», співаються у день святого покровителя православної родини); родинні: дитячі «дечија», весільні («свадбена»), поховальні («тужбалица»).</p> <p>Називає народні музичні інструменти сербів («гусле», «фрула», «гайда», «тамбурика»), найпоширеніші танці («Коло», «Боярка», «Оро»).</p> <p>Знає основні особливості пісенних стилів хорватської народної музики: ганга (ganga), грокталіца (groktalica), ойканье (ojkanje), клапа (klapa), бечарац (bečarac).</p> <p>Називає хорватські традиційні танці: Inđo (Індо), Drmeš (Дрмеш), Moreška (Морешка), Kumpanija (Кумпанія); жанр інструментальної музики tamburica.</p> <p>Називає тематику та персонажів сербського та хорватського епічного фольклору. Розпізнає на слух вивчені зразки пісенного та інструментального фольклору. Знає назви головних традиційних танців болгар («ћого», «гисенісі») та їх особливості (сольні / ансамблеві, чоловічі / жіночі / мішані, у вокальному чи інструментальному супроводі), обрядові</p>
--	---	---

			<p>танці: коледуване, ладуване, Трифон Зарезан, лазаруване, буенец, Еньова буля, нестинарство, русалії.</p> <p>Знає назви болгарських народних інструментів: гедулка, гусла, тамбура, кавал, гайда, свирка, цафара, двоянка, зурна, дюдюк, тепан, даул, тарамбука, дааре тощо).</p> <p>Знає основні жанри болгарського музичного фольклору: весняного обрядового циклу – «сорочини» (закликання весни), «Баба Марта», «Лазарница» (Лазарева субота – тиждень до Великодня) та «Пеперуда» (обряд викликання дощу за допомогою імітативних магічних дій та виконання спеціальних закличних пісень) та епічні пісні, відомі також у сербів та хорватів – «Бугарщіца».</p> <p>Знає основні жанри грецького фольклору: пісні (епічні, історичні (пісні клефтів), побутові (трудова, колискові, ліричні, весільні, застольні, жартівливі, календарні, присвячені масовим святкам), балади.</p> <p>Називає грецькі танці (Сіртос, Хасапіко, Зейбекіко, Карагуна, Клефтикос, Хора, Каламатіанос, Руматяні тощо). Знає назви народних інструментів: лютні, флейти (авлос), ліра (критська ліра), поздовжні флейти, волинки, цимбали (сантур), бузуки, баглама, мандолина, скрипка.</p>
<p>Модуль 15. Традиційна музика народів Близького Сходу: грузини, азербайджанці</p>	<p>Жанрова система народної музики народів Кавказу (грузинів, азербайджанців).</p>	5	<p>Знає основні риси та жанри грузинської народної музики: – грузинське народне багатоголосся (пісні етнографічних груп Грузії –</p>

<p><i>вірмени, євреї, роми та ін.</i></p>	<p>Жанри та особливості народної музики степових і гірських регіонів.</p>	<p>сванів, мергелів, гурів, аджарів), протяжні, застольні пісні; – одноголосні пісні: трудові (пісня плугатаря – гутнурі, молотника – кеврулі, віяльника хліба – саніавебелі, пісня стодоли – калоурі), урмулі (пісні візників) тощо, родинні (нана – колискова, датіреба – голосіння).</p> <p>Називає грузинські традиційні танці (Мтіулурі, Перхулі, Хорумі, Картулі, Ачарулі та ін.).</p> <p>Називає деякі грузинські народні інструменти: соінарі, ствірі (дудки), пай, саквірі (сигнальний ріг), чибоні (волинки); нангі (арфа), кнарі, чіанурі тощо.</p> <p>Знає жанри азербайджанської народної музики: трудові, історичні, ліричні, родинно-обрядові, жартівливі пісні, танці (жіночі, чоловічі, загальні пляски), ашугська творчість, мугам.</p> <p>Знає історію та місця розселення вірменського етносу на території України. Називає жанри вірменської народної вокальної музики (обрядові, трудові – «оровели» (орні), весільні, колискові, похоронні, військові, епічні, «антуни» (пісні блукачів – «пандухтів») танцювальні, застільні, лірико-любовні, побутові). Вірменський епос. Народні співці – гусани. Народні вірменські музичні інструменти. Дудук, зурна, шві, кав (духові). Дудук – символ вірменської музики. Дхол / давул / тагул, даф (ударні інструменти). Бамбір, кеманче (смичкові).</p>
---	---	---

	<p>Жанри єврейської музики, основні лади. Традиції клезмерів у містах і селах: інструментальний склад, репертуар, регіональні відмінності, ролі та функції інструменталістів у оркестрі.</p> <p>Етноніми ромів, історія їхнього походження, розселення у світі. Музичні інструменти, на яких грали ромські музиканти. Поліжанровість ромської музики. Традиційні та сучасні ромські свята в селах і містах. Взаємовплив із традиціями інших етносів. Видатні ромські виконавці ХХ ст.</p>	<p>Традиційні вірменські танці: JoJon / ZhoraBar (енергійний чоловічий танець), MomBar (весільний танець «зі свічкою»), Harsaneek (сольний жіночий танець).</p> <p>Знає історію та місця розселення єврейського етносу на території України. Називає жанри єврейської традиційної музики (пісні життєвого циклу, ліричні, філософські та ін.), інструментальний склад та репертуар клезмерських оркестрів (єврейські танці шер, фрейлехс, баройгез-танц та іноетнічні полька, кадрили, козачок та ін.). Знає роль клезмерів в єврейських та неєврейських святах та релігійних та цивільних подіях (пуримшпілі, весілля, похорон та ін.)</p> <p>Знає основні етнічні назви ромів, їх розселення у світі та в Україні. Називає музичні інструменти, на яких грали ромські музиканти в Україні. Знає особливості ромської традиційної музики та її вплив на світову музичну культуру. Називає імена видатних ромських виконавців ХХ ст. (Есма Реджепова, «Gipsy Kings», Джанго Рейнарт та ін.).</p>
Підсумкові заняття:		3
Всього годин у навчальному році:		35

Під час виконання програми підсумкового річного контролю учень / учениця:

- вміє на слух ідентифікувати музичний зразок за жанром / регіоном / етносом, до якого він належить;
- знає перелік найбільших етнічних діаспор в Україні та способи їхньої культурної самоідентифікації, місця їх розселення в Україні;

– називає та наводить приклади різних музичних інструментів, танців та жанрів вокального, вокально-інструментального та інструментального фольклору вивчених етносів;

– на прикладі фольклорного твору (на вибір викладача) аналізує його особливості: зміст, жанр, фактура (вокальний), тембр, жанр, ансамблевий склад (інструментальний), вокально-інструментальний (зміст, жанр, фактура, тембр).

СПИСОК ІНФОРМАЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ТА РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Воропай О. Звичаї українського народу [у 2 т.]. Мюнхен : Укр. вид-во, 1958. Т. 1. 308 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0000767>; Т. 2. 289 с. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/UKR0004408> (дата звернення: 05.05.2023).

2. Головацький Я. Сербські народні пісні. *Мислене дерево* : вебсайт. URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/G/GolovackyjJ/NarodniSerbskijiPisni.html> (дата звернення: 05.03.2023).

3. Горбань І. Фольклор і фольклористика болгар в Україні. Львів : Ін-тут народознавства НАН України, 2004. 256 с.

4. Гусак Р. Традиції клезмерів Поділля (на матеріалі весільних інструментальних ансамблів Східноподільської Наддністрянщини). Вінниця : Нова Книга, 2014. 280 с. ; ноти.

5. Данилейко І. Динамічний каталог традиційної музики: інтернет-ресурси з українського фольклору та етнографії (доступ на 2022 рік). Проблеми етномузикології, Вип. 17, 2022. С. 88–110. <http://ethnomusicology.com.ua/issue/view/16224> (дата звернення: 10.05.2023).

6. EGE films : youtube-канал (аудіовізуальна антропологія, мистецькі проекти по збереженню та популяризації історико-культурної спадщини України). URL: <https://www.youtube.com/@ehofilms/videos> (дата звернення: 10.05.2023).

7. Електронний архів українського фольклору. URL: <https://folklore-archive.org.ua> (дата звернення: 10.05.2023).

8. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2020. Т. 5. Поховально-поминальні звичаї та обряди. 464 с.

9. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2018. Т. 2. Родина та культура сімейного співжиття. 460 с.

10. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Т. 3. Родильна обрядовість. 472 с.

11. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Т. 4. Весільна обрядовість. 688 с.

12. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Т. 6. Календарна обрядовість. 400 с.

13. Єфремов Є. В. Веснянки. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 56–73.
14. Єфремов Є. В. Зимові пісні. Колядки і щедрівки. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 41–55.
15. Єфремов Є. Секрети майстерних співаків. Як навчитися традиційного співу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=xU327UtAxMw> (дата звернення: 10.06.2023).
16. Єфремов Є. Традиційний спів : спільне та відмінне з іншими видами співу, регіональні особливості. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QX1uGg6hNa8> (дата звернення: 15.06.2023).
17. Єфремов Є. Шість головних фактів про традиційну музику. Традиційна музика і наука про неї. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-AZ06wRk0Fc> (дата звернення: 10.06.2023).
18. Єфремов Є., Пономаренко В. Дослідження локальної народнопісенної традиції як основа діяльності вторинного фольклорного ансамблю. *Українське музикознавство* : респ. міжвід. наук.-метод. зб. / редкол. І. А. Котляревський та ін. Київ : Музична Україна, 1989. Вип. 24. С. 3–16.
19. Єфремов Є. Традиційний спів Центрального Полісся. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ipswJIAgmQ4> (дата звернення: 10.06.2023).
20. Єфремов Є. Як з'явилася музика? Історія української традиційної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Rj8ctuJxRMs> (дата звернення: 10.06.2023).
21. Іваницький А. І. Українська народна музична творчість : навч. посіб. Вид. 2-ге, доопрац. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.
22. Іваницький А. І. Український обрядовий фольклор західних земель : музична антологія [Бессарабія, Бойківщина, Буковина, Волинь, Галичина, Гуцульщина, Закарпаття, Лемківщина, Підляштя, Поділля, Полісся, Покуття, Холмщина]. Вінниця : Нова Книга, 2012. 624 с.
23. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посіб. для вищих навч. закл. культури і мистецтв I – IV рівнів акредитації. Київ : Нова книга, 2008. 519 с.
24. *Історія Української музики у 7 т.* Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. 440 с.
25. Календарно-обрядові пісні Рівненщини / Упорядкування, вступне слово, фольклорні записи та розшифровка В. Ковальчука. Рівне : Державне редакційно-видавниче підприємство, 1994. 102 с.
26. Клименко І. Веснянки і володар, що відчиняє ворота. Пісні весни. URL: https://www.youtube.com/watch?v=mSoOn69_adA (дата звернення: 15.06.2023).
27. Клименко І. Давні колядки – не про Ісуса. Пісні зими. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jg1Q5L2ARyE> (дата звернення: 15.06.2023).
28. Клименко І. Жіночі, чоловічі, дитячі пісні. Жанри українських традиційних пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FlZpGzxoLz0> (дата звернення: 15.06.2023).
29. Клименко І. Лади у традиційному співі. Музична структура обрядових пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=40dN-h0wiVQ> (дата звернення: 10.06.2023).

30. Клименко І. Пісні річного та життєвого циклів. Жанри українських традиційних пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jfmSLzAa-5o> (дата звернення: 10.06.2023).
31. Клименко І. Що співали на українському весіллі? Весільні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=OJnf7O-aB7U> (дата звернення: 10.06.2023).
32. Клименко І. Весняний танок. Пісні весни. URL: https://www.youtube.com/watch?v=S_cpA21-IxE (дата звернення: 15.06.2023).
33. Клименко І. Жнивні пісні. Пісні літа. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EQTtoQDor5AA> (дата звернення: 10.06.2023).
34. Клименко І. Зимові обряди навесні. Пісні весни. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=G7RSe8bLing> (дата звернення: 10.06.2023).
35. Клименко І. Кожній людині – своя колядка. Пісні зими. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=p6Td4EPjrXY> (дата звернення: 10.06.2023).
36. Клименко І. Куст, гість із того світу. Пісні літа. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IB8S4001bBo> (дата звернення: 10.06.2023).
37. Клименко І. Магія Купала та петрівчані пісні. Пісні літа. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=73CWy23YUn0> (дата звернення: 10.06.2023).
38. Клименко І. Проводи русалок. Пісні літа. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bwKKsO9eKoo> (дата звернення: 10.06.2023).
39. Клименко І. Різниця між обрядовими й ліричними піснями. Жанри традиційних пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SucTmmWSjiU> (дата звернення: 10.06.2023).
40. Клименко І. Традиційне весілля в наш час. Весільні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GyvUDOxbTtc> (дата звернення: 10.06.2023).
41. Клименко І. Традиційний спів Західного Полісся. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sEuuCstklIM> (дата звернення: 10.06.2023).
42. Клименко І. Традиційний спів Західного Полісся. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sEuuCstklIM> (дата звернення: 10.06.2023).
43. Клименко І. Традиційний спів Полтавщини. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eb1wls7WsUU> (дата звернення: 10.06.2023).
44. Клименко І. Чому мелодій менше, ніж текстів. Музична структура обрядових пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eVOdFo6e5IM> (дата звернення: 10.06.2023).
45. Клименко І. Обрядові мелодії українців у контексті слов'яно-балтського ранньотрадиційного меломасиву: типологія і географія. Київ : НМАУ ім. П. І. Чайковського, 2020. Т. 1: Монографія. 360 с. Т. 2: Атлас. 100 с. + DVD.
46. Колекція фольклору на сайті Музею етнографії Женев. *MEG Musée d'ethnographie de Genève* : website. URL: <https://www.meg.ch/fr> (дата звернення: 10.06.2023).
47. Коломицева А. Старовинні солдатські пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w1ckbacZsjA> (дата звернення: 10.06.2023).
48. Коропніченко Г. Колискові пісні. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 108–126.
49. Коропніченко Г. Давні вірування і традиційний спів українців: гендерне розмежування. *Проблеми етномузикології*. Вип. 16, 2021. С. 52–64. <http://ethnomusicology.com.ua/issue/view/15008> (дата звернення: 10.06.2023).

50. Кулик В. Робочий зошит з української музичної літератури. Суми : [б. в.], 2016. 64 с.
51. Курочкін О. Українські новорічні обряди: «Коза» і «Маланка». *Українське народознавство. Сер. Українські етнологічні студії*. 1995. Вип. 1. 392 с.
52. Луганська К. М. Дитячий музичний фольклор. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 127–145.
53. Маховська С. Дитина : родини, хрестини, перші кроки (родинно-обрядовий та дитячий фольклор Хмельниччини) : монографія. Кам'янець-Подільський : Медобори-2006, 2013. 215 с.
54. Мироненко Е. Форми бытования фольклора в музыкальной культуре современной Молдовы. *Науковий вісник* : зб. наук. ст. Нац. муз. акад. України ім. П. І. Чайковського. Київ, 2009. Вип. 80. Наука про музику сьогодні: проблеми та перспективи. С. 377–391.
55. Михайлов М. Болгарська музична культура. Київ : Радянська Україна, 1963. 48 с.
56. Музичний фольклор Донбасу : календарно-обрядові пісні Донецької та суміжних областей / упоряд. О. В. Тюрікова. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток», 2009. 341 с.
57. Мурзина О. І. Народне багатоголосся. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 340–368.
58. Народні пісні Полтавщини (з колекцій збирачів фольклору) / упоряд. та вступ. ст. Л. О. Єфремової. Київ : Логос, 2016. 752 с. URL: <https://www.etnolog.org.ua/pdf/stories/spadshchyna/2016/pisni.pdf> (дата звернення: 20.06.2023).
59. Народні пісні України. URL: <https://folk-ukraine.com> (дата звернення: 13.06.2023).
60. Народні пісні Чернігівщини у запису Валентина Дубравіна / упоряд. В. Г. Дубравін. Чернігів : ДКП РВВ, 2001. 364 с.
61. Національні спільноти та корінні народи. *Ukrainer* : веб-сайт. URL: <https://ukrainer.net/thread/national-menshyny/> (дата звернення: 23.06.2023).
62. Обрядові пісні Слобожанщини (Сумський регіон) / фольклорні записи та упоряд. В. В. Дубравіна. Суми : ВТД «Університетська книга», 2005. 446 с.
63. Осадча В. М. Дитячий фольклор Слобожанщини. *Дитинство і народна культура Слобожанщини : матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992–2000 років*. Харків : Регіон-інформ, 2000. С. 34–116.
64. Осадча В. М. Жанрово-стильові особливості обрядового фольклору Слобожанщини в дитячій традиції виконання. *Дитинство і народна культура Слобожанщини : матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992–2000 років*. Харків : Регіон-інформ, 2000. С. 21–33.
65. Пеліна Г. Традиційні пісні Закарпаття. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QXuBp8At1pw> (дата звернення: 10.06.2023).
66. Постольніков С. Як виглядають цимбали і як на них грати? Цимбали у традиційній музиці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1bGcInxlxtw> (дата звернення: 12.06.2023).

67. Постольніков С. Бас від архаїки дотепер. Басоля у традиційній музиці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lcsDUCQZiRw> (дата звернення: 12.06.2023).
68. Постольніков С. Музиканти-цимбалісти Центральної України. Цимбали у традиційній музиці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DsovRuXoWr8> (дата звернення: 23.06.2023).
69. Постольніков С. Яку музику грали на цимбалах? Цимбали у традиційній музиці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=93QkepGFswE> (дата звернення: 10.06.2023).
70. Пшенічкіна Г. Веснянки Звенигородщини: етнографія, типологія, географія. *Проблеми етномузикології*. 2022. Вип. 17. С. 130–147.
71. Пшенічкіна Г. «Звенигородщина» Агатангела Кримського та сучасні дослідження обрядової пісенності Правобережної Черкащини. *Проблеми етномузикології*. 2018. Вип. 13. С. 82–117. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Petnomuz_2018_13_6 (дата звернення: 10.06.2023).
72. Пшенічкіна Г. Традиційний спів Середньої Наддніпрянщини та Східного Поділля. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GqPVkqcBBJk> (дата звернення: 10.06.2023).
73. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору / упоряд., вступ. ст. А. І. Іваницького; голов. ред. Г. А. Скрипник. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2016. Т. І. Обрядовий музичний фольклор Середньої Наддніпрянщини. 364 с. ; ноти.
74. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору / упоряд., вступ. статті Л. О. Єфремової, М. Й. Хая ; голов. ред. Г. А. Скрипник. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2022. Т. 4 IV. Обрядовий музичний фольклор Центрального і Східного Полісся. 584 с. ; ноти.
75. Скаженик М. «Пісні для себе»: про що і коли співали. Ліричні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zXtuxLwVdIQ> (дата звернення: 19.06.2023).
76. Скаженик М. Багатоголосся в ліричних піснях. Ліричні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Uf5sMkIXHIs> (дата звернення: 14.06.2023).
77. Скаженик М. Ранньотрадиційні зимові наспіви придніпровських сіл Переяславщини: типологія та географія. *Проблеми етномузикології*, Вип. 15. С. 100–133. Київ, 2020 : НМАУ ім. П. Чайковського. URL: <https://doi.org/10.31318/2522-4212.2020.15.219392> (дата звернення: 19.06.2023).
78. Скаженик М. Традиційний спів Середньої Наддніпрянщини. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=1uWzhXFbj0k> (дата звернення: 16.06.2023).
79. Смоляк О. Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури : в 2 ч. : монографія ; нотний додаток. Тернопіль : Астон, 2001, 2004. Ч. 1. 296 с., Ч. 2. 392 с.
80. Смоляк О. С. Український дитячий музичний фольклор : підручник-хрестоматія для викладачів та учнів. Тернопіль : Лілея, 1998. Вип. 1. 80 с.
81. Соколова А. Весняний календарно-обрядовий фольклор болгар південної Бессарабії : особливості побутування. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Сер. Філологічні науки*. Вип. 41. С. 112–118. URL: <http://surl.li/evblw> (дата звернення: 10.06.2023).

82. Федун І. Що таке троїста музика? Традиційні інструментальні гурти. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-7rOWUo6it4> (дата звернення: 10.06.2023).
83. Фетисов І. Вторинне фольклорне виконавство : ілюзія реальності. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YFJzCJ83j1E> (дата звернення: 13.06.2023).
84. Фетисов І. Традиційний спів Лівобережного степу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DxGmxGHBC3Y> (дата звернення: 16.06.2023).
85. Фольклорний гурт «Володар». URL: <https://www.youtube.com/@volodar3705/videos> (дата звернення: 17.06.2023).
86. Франко І. Сербські народні пісні і думи. *Зібрання творів у 50 т. / редкол.: Є. П. Кирилюк (голова) та ін.* Київ : Наукова думка, 1980, Т. 26, С. 51–59. URL: <https://www.i-franko.name/uk/LitCriticism/1877/SerbskiNarodniDumyIPisni.html> (дата звернення: 10.06.2023).
87. Хай М. «Николаєва» – розбір одного з найкращих творів. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PouzdtVijg4> (дата звернення: 10.06.2023).
88. Хай М. Три підходи у класифікації музики. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZJOafFC1IE8> (дата звернення: 28.06.2023).
89. Хай М. Традиційна культура як частина світогляду. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NnzF-IWRczQ> (дата звернення: 27.06.2023).
90. Традиційний спів Східного Полісся – Ірина Данилейко. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PxMj5kGEiSw> (дата звернення: 08.05.2023).
91. Цифровий архів фольклору Слобожанщини та Полтавщини. URL: <https://folklore.kh.ua> (дата звернення: 28.06.2023).
92. Шашкевич М. Сербські народні пісні. *Мислене дерево : вебсайт.* URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Sh/ShashkevychM/Translations/SerbskiNarodniPisni.html> (дата звернення: 18.06.2023).
93. Шемет Л. В. Фольклористичний рух в Україні та діти. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура.* 2011. № 3. С. 200–204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2011_3_51 (дата звернення: 16.06.2023).
94. Щепакін В. М. Єврейські народні професійні і напівпрофесійні музиканти як складова музичної культури України кінця XVIII – початку XX ст. *Культура України : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. М. Шейка.* Харків : ХДАК, 2010. Вип. 30. С. 235–245.
95. Энгель Ю. Еврейская народная песня. Этнографическая поездка. Східний світ. № 3. 2003. «Klezmer» : вебсайт. URL: https://klezmer.com.ua/history/history_text47.php (дата звернення: 10.06.2023).
96. Этнаусё : веб-сайт. URL: <https://ethno.by> (дата звернення: 10.06.2023).
97. Ярмола В. Скрипка на Поліссі. Скрипка – головний інструмент українців. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6U6VseZFbaQ> (дата звернення: 10.06.2023).
98. Ярмола В. Скрипковий репертуар Полісся. Скрипка – головний інструмент українців. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MC53Bf-PvF4> (дата звернення: 10.06.2023).

99. Béla Bartók. Collections at the Museum of Ethnography : website. URL: <https://bartok.neprajz.hu/english.start.php> (last accessed: 15.06.2023).
100. Béla Bartók: *Das Ungarische Volkslied. Ethnomusikologische Schriften-Faksimile Nachdrucke*. D. Dille (Hrsg.). Mainz, 1965.
101. Folk Music. МТА – Institute for Musicology (архів при Інституті музикології АН Угорщини). URL: <https://zti.hungaricana.hu/en/> (last accessed: 10.06.2023).
102. Folkways. Catalog. Music of the Ukraine. Various Artists. *Smithsonian Institution* : website. URL: <https://folkways.si.edu/music-of-the-ukraine/world/album/smithsonian> (last accessed: 23.06.2023); <https://folkways.si.edu/country/ukraine> (last accessed: 10.06.2023).
103. Hungarian Heritage House (архів Будинку угорської спадщини). URL: <https://hagyomanyokhaza.hu/en> (last accessed: 23.06.2023).
104. Kozamedia. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCDYUGwHy-itHCWCRwMjBpYg> (last accessed: 15.06.2023).
105. LEK. ЛЕК Київська Лабораторія етномузикології. URL: <https://www.youtube.com/channel/UCfve0jQC2yG39CjY7O4FxBw> (дата звернення: 10.05.2023).
106. Muzyka Polesia : website. URL: muzykapolesia.net (last accessed: 10.02.2022).
107. Polyphony Project. URL: polyphonyproject.com (last accessed: 10.06.2023).
108. Slovenský ľudový umelecký kolektív : webovej stránky. URL: <http://old.ludovakultura.sk/index.php> (last accessed: 10.06.2023).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ДЕМОНСТРАЦІЙНИЙ МАТЕРІАЛ ДО НАВЧАЛЬНИХ МОДУЛІВ

Модуль 1.

Вступ. Фольклор та фольклористика.

Жанрова класифікація українського музичного фольклору. Регіональна специфіка музичного фольклору. Етноси України

Рекомендована література:

1. Єфремов Є., Пономаренко В. Дослідження локальної народнопісенної традиції як основа діяльності вторинного фольклорного ансамблю. *Українське музикознавство* : Респ. міжвід. наук.-метод. зб. / редкол. І. А. Котляревський та ін. Київ : Музична Україна, 1989. Вип. 24. С. 3–16.

2. Іваницький А. І. Українська народна музична творчість : навч. посіб. Вид. 2-ге, доопрац. Київ : Музична Україна, 1999. 222 с.

3. Іваницький А. І. Український музичний фольклор : підручник для вищих навчальних закладів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 320 с.

4. Іваницький А. І. Хрестоматія з українського музичного фольклору (з поясненнями та коментарями) : навч. посіб. для вищих навч. закл. культури і мистецтв I – IV рівнів акредитації. Київ : Нова книга, 2008. 519 с.

5. Мурзина О. І. Народне багатоголосся. Історія Української музики : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 340–368.

6. Національні спільноти та корінні народи. *Ukrainer* : вебсайт. URL: <https://ukrainer.net/thread/national-menshyny/> (дата звернення: 23.06.2023).

7. Шемет Л. В. Фольклористичний рух в Україні та діти. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архитектура*. 2011. № 3. С. 200–204. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/had_2011_3_51 (дата звернення: 16.06.2023).

Демонстраційний матеріал / джерела:

1. Єфремов Є. Шість головних фактів про традиційну музику. Традиційна музика і наука про неї. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-AZ06wRk0Fc> (дата звернення 10.06.2023).

2. Єфремов Є. Як з'явилася музика? Історія української традиційної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Rj8ctuJxRMs> (дата звернення: 10.06.2023).

3. Клименко І. Жіночі, чоловічі, дитячі пісні. Жанри українських традиційних пісень. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FlZpGzxoLz0> (дата звернення 04.03.2023).

4. Сайт фольклорного гурту «Древо», м. Київ. URL: <https://drevo.etnoua.info/> (дата звернення: 04.03.2023).

5. Сайт автентичного ансамблю «Древо» з с. Крячківка. URL: <https://drevo.co.ua/> (дата звернення: 04.03.2023).

6. Фетисов І. Вторинне фольклорне виконавство : ілюзія реальності. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YFJzCJ83j1E> (дата звернення: 13.06.2023).

7. Фільм «Ой у полі древо» (традиція с. Крячківка, Полтавська обл.). URL: https://www.youtube.com/watch?v=Pe3kl7trtb4&ab_channel=MaisterniaPisni (дата звернення: 04.03.2023).

8. Фільм «Таких пісень собі шукаю» (традиція с. Переброди і с. Старі Коні, Рівненська обл.). URL: <https://youtu.be/GvlvzhNgfUU> (дата звернення: 04.03.2023).

9. Ютуб-канал ансамблю «Божичі». URL: <https://www.youtube.com/@bozhychi> (дата звернення: 04.03.2023).

10. Ютуб-канал науково-дослідницького фольклорного гурту автентичного співу та давніх народних обрядів «Володар» (м. Київ). URL: <https://www.youtube.com/@volodar3705/videos> (дата звернення: 04.03.2023).

11. Ютуб-канал гурту традиційної народної музики «Гуляйгород». URL: <https://www.youtube.com/@gulgorod/videos> (дата звернення: 04.03.2023).

12. Ютуб-канал ансамблю «Гуртоправці» URL: <https://www.youtube.com/@user-uv9dm6oo6o/videos> (дата звернення: 04.03.2023).

13. Ютуб-канал гурту «Муравський шлях». URL: <https://www.youtube.com/@muravskyishliakh5156> (дата звернення: 04.03.2023).

Модуль 2.

Календарно-обрядовий фольклор українців: загальна характеристика.

Пісні та обряди зимового циклу

Рекомендована література:

1. Вовчак А. Народний ляльковий вертеп («бетлейка») в околицях Хирова на Старосамбірщині Львівської області. *Родина Колессів – спадкоємність науково-мистецьких традицій (з нагоди 140-річчя від дня народження академіка Філарета Колесси)* : зб. наук. праць та матеріалів. Львів, 2013. С. 306–309. URL: https://philology.lnu.edu.ua/research/publications/ukrajinska-filolohiya-shkoly-postati-problemy/rodyna_kolessiv (дата звернення: 10.06.2023).

2. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. Т. 6. Календарна обрядовість. 400 с.

3. Єфремов Є. В. Зимові пісні. Колядки і щедрівки. *Історія української музики у 7 т.* Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 41–55.

4. Курочкін О. Українські новорічні обряди : «Коза» і «Маланка». *Українське народознавство. Сер. Українські етнологічні студії.* 1995. Вип. 1. 392 с.

Демонстраційний матеріал:

1. «А в неділеньку рано-пораненьку» (колядка для хлопця, що служить у армії, фольклорний гурт «Володар»). URL: <https://youtu.be/FJybTxd3OFA> (дата звернення: 10.03.2023).

2. «Гуляйгород» (Hulajhorod). Обряд водіння Кози на Святки, 2013 р. URL: https://youtu.be/fxQUwXFtZ_o (дата звернення: 04.03.2023).

3. Бетлегем (с. Водиця). URL: <https://youtu.be/pzJsXz2wZdk> (дата звернення: 04.03.2023).

4. Вертеп (Пастирка) с. Баранівці, 2013 р. URL: https://youtu.be/y6Db_RdFXvU (дата звернення: 04.03.2023).

5. Вертеп Боберка. Живий вертеп. Львів-Турка-Боберка, 2018 р. URL: <https://youtu.be/yz48fm4E0zk> (дата звернення: 04.03.2023).
6. З історії Галаганівського вертепу. URL: <https://youtu.be/EhSQhwXImtA> (дата звернення: 04.03.2023).
7. Клименко І. Музична структура обрядових пісень. Чому мелодій менше, ніж текстів. URL: <https://youtu.be/eVOdFobe5IM> (дата звернення: 10.06.2023).
8. Клименко І. Чим відрізняється колядка від щедрівки, Маланка від Кози? Пісні зими. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rPPN9WgKtFk> (дата звернення: 10.06.2023) (дата звернення: 10.06.2023).
9. Клименко І. Давні колядки – не про Ісуса. Пісні зими. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jg1Q5L2ARyE> (дата звернення: 15.06.2023).
10. Клименко І. Пісні зими. Кожній людині – своя колядка. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=p6Td4EPjrXY> (дата звернення: 10.06.2023).
11. Колядки церковні VS народні. Подкаст «Українські історичні пісні. Українські історичні пісні про Різдво». URL: https://www.youtube.com/watch?v=RXwe4FmHsnw&list=PLjhjDQTF1TWv_r-VP0ycSBYTOWaCpi25m&index=4 (дата звернення: 15.03.2023).
12. Красноільська Маланка. Відродження карнавалу. Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=I8ypv-K47m4> (дата звернення: 23.06.2023).
13. Ляльковий вертеп XVIII ст. (ч. I) (реконструкція, гурт «Гуляйгород», 2011 р.). URL: <https://youtu.be/DoHvpgOj0OQ> (дата звернення: 04.03.2023).
14. Маланка, 2016. (водіння Кози і Меланки у Києві, реконструкція, 2016 р.). URL: https://www.youtube.com/watch?v=2yPcoJ72QmM&t=242s&ab_channel=KOZAMEDIA (дата звернення: 04.03.2023).
15. Масляна, обряд «Колодія». Фольклорно-етнографічний гурт «Брикса». URL: https://youtu.be/PR9H2r_WYqQ (дата звернення: 04.03.2023).
16. «Ой казали Масляна сім неділь, сім неділь». Фольклорний гурт «Комишанське надвечір'я», с. Комишани Охтирського р-ну Сумської обл. URL: <https://youtu.be/A8nTvang4zA> (дата звернення: 04.03.2023).
17. «Ой Масляна-Масляна» (масницька). Фольклорний гурт «Володар». Диск «Зберімося, роде», ч. 2, 2005 р. URL: <https://mp3iq.net/m/2640543-drevo-otava-volodardike-pole-gurtopravc/50117266-oi-maslyana-maslyana-masnicka/> (дата звернення: 04.03.2023).
18. «Ой як же було ізпрежди віка» (стародавня дохристиянська пісня-коляда, 2014 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=svDovA5ZaH0> (дата звернення: 10.03.2023).
19. «Пане господару, чи вдома, вдома?» / «Ой на ріці» (щедрівки дитячі, фольклорний гурт «Володар», 2021 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=g81z-NuBOsw> (дата звернення: 10.03.2023).
20. «Пане господарю, на твоєму дворі» (колядка, гурт «Древо», 2014 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Jr7eh7iVi1g> (дата звернення: 10.03.2023).
21. «Чи колядують?» Зимова обрядовість селян Лівобережжя. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=AAkRR2I76Hw> (дата звернення: 10.05.2023).

Модуль 3. Обрядовість та пісні весняного циклу

Рекомендована література:

1. Етнографічний образ сучасної України. *Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів* : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. Т. 6. Календарна обрядовість. 400 с.
2. Єфремов Є. В. Веснянки. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 56–73.
3. Смоляк О. Весняна обрядовість Західного Поділля в контексті української культури : в 2 ч. : монографія ; нотний додаток. Тернопіль : Астон, 2001, 2004. Ч. 1. 296 с., Ч. 2. 392 с.

Демонстраційний матеріал:

1. «Весняні візерунки» (весняні ігри та хороводи – с. Білоусівка Черкаської обл.). URL: <https://youtu.be/J3IEQfero3s> (дата звернення 10.03.2023).
2. «Веснянки», наук.-популяр. фільм, Ч. 1.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=WO0vhvzn8PE> ; Ч. 2.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=QIGa_YsYkk8 (дата звернення 10.06.2023).
3. Загукання весни – Фольклорний гурт «Володар».
URL: <https://youtu.be/ksWDujm4EU4> (дата звернення 10.03.2023).
4. Клименко І. Веснянки і володар, що відчиняє ворота. Пісні весни. URL: https://youtu.be/mSoOn69_adA (дата звернення: 10.03.2023).
5. Клименко І. Куст, гість із того світу. Пісні літа.
URL: <https://youtu.be/IB8S4OO1bBo> (дата звернення: 10.06.2023).
6. Клименко І. Весняний танок. Пісні весни. URL: https://youtu.be/S_cpA21-IxE (дата звернення: 10.03.2023).
7. Клименко І. Зимові обряди навесні. Пісні весни.
URL: <https://youtu.be/G7RSe8bLing> (дата звернення: 10.06.2023).
8. Клименко І. Проводи русалок. Пісні літа.
URL: <https://youtu.be/bwKKsO9eKoo> (дата звернення: 10.03.2023).
9. Обряд водіння куста – с. Старі Коні Зарічненського р-ну, Рівненської обл.
URL: <https://youtu.be/H38oiyAKok8> (дата звернення: 10.03.2023).
10. Обряд загукання весни. URL: <https://youtu.be/ksWDujm4EU4> (дата звернення: 10.03.2023).
11. Обряд проводів русалок (фрагмент). URL: https://youtu.be/cV2WaFOh_6w (дата звернення: 10.03.2023).
12. Старовинні веснянки та дитячі ігри. «Ой дай, Боже, весну почать!»
URL: <https://youtu.be/xKrRPo6UYEY> (дата звернення: 10.03.2023).
13. Тетерівський кіш. Зустріч весни. URL: <https://youtu.be/NPHNarCC6gE> (дата звернення: 10.03.2023).
14. Тимарські веснянки-гаївки, Вінницька обл. (Східне Поділля).
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fSZWaw3Qzlo> (дата звернення 15.05.2023).
15. «Polyphony Project» : веснянки, русальні, кустові.
URL: <https://www.polyphonyproject.com/uk/records> (дата звернення: 10.03.2023).

Модуль 4. Літньо-осінній обрядово-пісенний цикл

Рекомендована література:

1. Етнографічний образ сучасної України. Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів : у 10 т. / голов. ред. Г. Скрипник. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського, 2016. Т. 6. Календарна обрядовість. 400 с.
2. Клименко І. В. Жнивні пісні. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 92–107.
3. Клименко І. В. Купальські та петрівські пісні. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 74–91.

Демонстраційний матеріал:

1. Клименко І. Жнивні пісні. Пісні літа. URL: <https://youtu.be/EQToQDor5AA> (дата звернення: 10.06.2023).
2. «Гаряча пора» (жнивна) – традиція с. Кантакузівка, Черкаської обл. URL: <https://youtu.be/qUOPs5y-g1k> (дата звернення: 10.03.2023).
3. «Дожинки» в с. Сварицевичі (Дубровицький р-н Рівнен. обл.). Експедиція ЛЕК (І. Клименко), 2009. URL: <https://youtu.be/nVLXIITWR4o> (дата звернення: 10.06.2023).
4. «Добра й нивойка й була» /// polyphonyproject.com (жнивна, обжинки) – с. Глиниці, Львівської обл. URL: <https://youtu.be/G09Gh2iUrVU> (дата звернення: 10.03.2023).
5. «Живо й, женчики, живо» (жнивна) – с. Велика Глуша, Волинської обл. URL: https://www.polyphonyproject.com/en/song/BMI_UK18060728 (дата звернення: 10.03.2023).
6. «Ще сонце в розі, а ми й у дорозі» (жнивна) – с. Вовчок, Чернігівської обл. URL: https://www.polyphonyproject.com/uk/song/BMI_UK18060012 (дата звернення: 10.03.2023).
7. «Попід бором жито жала» (жнивна, жнливо-голосіння) – с. Старі Коні, Рівненська обл. URL: https://youtu.be/t_Su_z_nIS0 (дата звернення: 10.03.2023).
8. «Ой дожинки, господарє, дожинки» (жнивна, дожинки) – с. Крупове, Рівненської обл. URL: <https://youtu.be/k5o3Zvn3efE> (дата звернення: 10.03.2023).
9. «Гнула, гнула каліноньку – не нагнула» (літня / у лісі) – с. Рокитне, Середнє Полісся. URL: https://www.polyphonyproject.com/uk/song/BMI_UK18060259 (дата звернення: 10.03.2023).
10. Етнографічний мініфільм: збір чорної ягоди (чорниць) у поліському лісі біля с. Пнівне Камінь-Каширського р-ну, Волинська обл., 2010 р. (ягідні пісні, лісові «гуканки»). URL: <https://youtu.be/HWWDHZuN0j4> (дата звернення: 10.03.2023).
11. «В бору ягідоньки беру» (ягідна, літня) – с. Вовчиці, Зарічненський р-н, Рівненська обл., Західне Полісся. (трек з платівки Ukraine. Traditional Music. Серія «Musics and Musicians of the World. UNESCO. Париж, 1991. D 8206). URL: <https://youtu.be/kYjSHy7hyao> (дата звернення: 20.03.2023).
12. «Ой поїду я, гукаючи» (літня / лісова / ягідна) – Рівне : Дубровиця: Сварицевичі, Західне Полісся. URL: <https://youtu.be/YbAdZi3oxCg> (дата звернення: 20.03.2023).

13. «Берітеся, ягодоньки» (ягідна) – Волинь, Замшани, Західне Полісся. URL: https://www.polyphonyproject.com/uk/song/BMI_UK18060748 (дата звернення: 20.03.2023).

14. «Зелена дуброва без вітру шумить» (літня / ягідна). Рівне : Дубровиця : Сварицевичі, Західне Полісся. URL: https://www.polyphonyproject.com/uk/song/BMI_UK18060193 (дата звернення: 20.03.2023).

15. «Пошла да дівка й у лес за грибами» (у лісі). Рівне : Дубровиця : Переброди, Західне Полісся. URL: https://youtu.be/sX_qNxa3-5A (дата звернення: 20.03.2023).

Модуль 5.

Родинно-обрядовий фольклор

Рекомендована література:

1. Весілля : у 2 кн. / упоряд. М. М. Шубравська, О. І. Правдюк. Київ : Наукова думка, 1970. Кн. 1. 454 с.

2. Весілля : у 2 кн. / упоряд. М. М. Шубравська, О. І. Правдюк. Київ : Наукова думка, 1970. Кн. 2. 480 с.

3. Етнографічний образ сучасної України. *Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів* : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Т. 3. Родильна обрядовість. 472 с.

4. Етнографічний образ сучасної України. *Корпус експедиційних фольклорно-етнографічних матеріалів* : у 10 т. / гол. ред. Г. Скрипник. Київ : ІМФЕ, 2016. Т. 4. Весільна обрядовість. 688 с.

5. Клименко І. В. Весільні пісні. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 146–159.

Демонстраційний матеріал:

Весілля:

1. «Весільний спадок» (док. фільм про весільні традиції). URL: <https://youtu.be/2oUxozBmQrA> (дата звернення: 25.03.2023).

2. «Гуцульське весілля», фрагмент док. фільму. URL: <https://youtu.be/-sM3hb7n3Dg> (дата звернення: 25.03.2023).

3. Документальний фільм «Просили батько, просили мати» (сучасний весільний обряд за народними канонами). URL: https://youtu.be/Id4hNqD_P_E (дата звернення: 25.03.2023).

4. Автентичне та реконструйоване виконання весільних пісень, зібраних О. Малинкою у с. Мрин Носівського р-ну Чернігівської обл. (1890 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mrogHnK9WSo> (дата звернення: 25.03.2023).

5. Весілля. Хмельниччина. Похід молодого до молодої – с. Яворівці Красилівського р-ну Хмельницької обл. URL: https://youtu.be/v-rn_AjnNpE (дата звернення: 25.03.2023).

6. Весільна «Думай, Антоня, думай» – с. Рожична Оратівського р-ну Вінницької обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eJSFSa1VVvs> (дата звернення: 25.03.2023).

7. Весільна пісня (до короваю) – с. Яворівці Красилівського р-ну Хмельницької обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gloIYUzuk3E> (дата звернення: 25.03.2023).

8. Весільна пісня (заручини) – с. Яворівці Краси́лівського р-ну Хмельницької обл. URL: <https://youtu.be/bELGwL-L7PM> (дата звернення: 25.03.2023).

9. Весільна пісня «А Оленка та й на одіході» – с. Водяне Запорізького р-ну Запорізької обл. URL: <https://youtu.be/-11rQmeab6A> (дата звернення: 25.03.2023).

10. Весільна пісня «Братчику-ремісничку, не продавай сестричку» – с. Вашківці Вижницького р-ну Чернівецької обл. URL: https://www.youtube.com/watch?v=q_c4rzPTnbM (дата звернення: 25.03.2023).

11. Весільна пісня «В нашого Іванка чорнії очі» – с. Борки Любешівського р-ну Волинської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JLWH5XXKV10> (дата звернення: 25.03.2023).

12. Весільна пісня «Вийжджала Галячка із двора» – с. Миколаївка Петропавлівського р-ну Дніпропетровської обл. URL: <https://youtube.com/watch?v=4oYQPPz3m80&feature=share7> (дата звернення: 25.03.2023).

13. Весільна пісня «Горою сонечко, горою» (весільна) – с. Грушківка Кам'янського р-ну Черкаської обл. URL: <https://youtu.be/CvtMsnHKOSM> (дата звернення: 25.03.2023).

14. Весільна пісня «Куди, доню, собираєшся» – с. Озера Кобеляцького р-ну Полтавської обл. URL: <https://youtu.be/T2BXxmf8PQs> (дата звернення: 25.03.2023).

15. Весільна пісня «Летять галочки» – с. Чепелівка Краси́лівського р-ну, Хмельницька обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=v5SVBw9lkwA> (дата звернення: 25.03.2023).

16. Весільна пісня «Ой тихо, тихо Дунай воду хитає» – с. Озірна Звенигородського р-ну Черкаської обл. URL: <https://youtu.be/VHPuCksEV9I> (дата звернення: 25.03.2023).

17. Весільна пісня «Та похильчає деревечко похилиється» – с. Солониця Лубенського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HcWR8l7snsM> (дата звернення: 25.03.2023).

18. Весільна пісня «Чом ти, ненько, не питаєшся» – с. Озірна Звенигородського р-ну Черкаської обл. URL: <https://youtu.be/2IEW5WuLPoM> (дата звернення: 25.03.2023).

19. Весільний танець «Кругленька» – с. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=SzheTsEeXGc> (дата звернення: 25.03.2023).

20. Клименко І. Що співали на українському весіллі? Весільні пісні. URL: <https://youtu.be/OJnf7O-aB7U> (дата звернення: 10.06.2023).

21. Клименко І. Традиційне весілля в наш час. Весільні пісні. URL: <https://youtu.be/GyvUDObTtc> (дата звернення: 10.06.2023).

22. Музика на гуцульському весіллі. URL: <https://youtu.be/sdth0CxjUR8> (дата звернення: 25.03.2023).

23. Награвання до розплітання коси с. Скородинці Чортківського р-ну Тернопільської обл. URL: <https://youtu.be/m5BHp5uvAso> (дата звернення: 25.03.2023).

24. Реконструкція українського весільного обряду (фільм). URL: https://youtu.be/Id4hNqD_P_E (дата звернення: 25.03.2023)

Народини (хрестини):

1. «Ми нині маєм веселенький день» (хрестинна) – с. Глиниці Львівської обл. URL: <https://youtu.be/G2g116ihebl> (дата звернення: 14.04.2023).

2. «Ой в ниділиньку поранусеньку» (хрестинна) – с. Сварицевичі Рівненської обл. URL: <https://youtu.be/gObBUzWpiFw> (дата звернення: 14.04.2023).
3. «Ой, бабко моя, голубко моя» (родинна, хрестинна) – с. Мочулище Рівненської обл. URL: <https://youtu.be/7Mm1IbLp7x0> (дата звернення: 14.04.2023).
4. «Ох, моя й матюночко й мила» (голосіння) – с. Гута-Боровенська Волинської обл. URL: <https://youtu.be/pJAXFvrLuB0> (дата звернення: 14.04.2023).
5. «Поздоров, Боже, нашого кума» (родинна, хрестинна) – с. Оленине Волинської обл. URL: <https://youtu.be/on5A7DoUGao> (дата звернення: 14.04.2023).
6. «Поки й моя грушка грушечки родила» (хрестинна) – с. Кримне Волинської обл. URL: https://youtu.be/ZvTr_W_Y5 (дата звернення: 14.04.2023).

Похоронні й поминальні голосіння:

1. «Николаї мій, хазаїне мій» (голосіння за чоловіком) – с. Марамонівка, Молдова. URL: <https://youtu.be/z3i1DKRQgM0> (дата звернення: 14.04.2023).
2. Голосіння на Трійцю – с. Сварицевичі Рівненської обл. URL: <https://youtu.be/XLsVbYZQnho> (дата звернення: 14.04.2023).
3. Голосіння «Ой, чого ж ти ранейко забрався» /// polyphonyproject.com – с. Оленине Волинської обл. URL: <https://youtu.be/1Bgn6htqoaY> (дата звернення: 14.04.2023).
4. Чорнобиль. Голосіння за рідним краєм та померлими (с. Чапаєвка). URL: <https://youtu.be/3j-3-Z3A7IU> (дата звернення: 14.04.2023).

Модуль 6.

Українські народні музичні інструменти. Жанри інструментальної музики. Традиційні танці

Рекомендована література:

1. Гусак Р. Народні музичні інструменти. *Історія української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 369–391.
2. Регіонально-жанрова антологія українського музичного фольклору. Народна інструментальна музика Середньої Наддніпрянщини / упоряд., вступ. ст. М. Й. Хая ; голов. ред. Г. А. Скрипник. ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України. Київ, 2019. Т. II. 318 с. ; ноти.
3. Хай М. Народні інструментальна музика у. *Історія української музики* : 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 392–413.

Демонстраційний матеріал:

1. Баламут, с. Лука Києва-Святошинського р-ну Київська обл. <https://youtu.be/dQwAj9Jctb0> (дата звернення: 27.06.2023).
2. Бережнюк М. 11 духових інструментів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T4GfFaetpxk> (дата звернення: 27.06.2023).
3. Бережнюк М. 19 українських народних інструментів. URL: <https://youtu.be/tzg5sthDA30> (дата звернення: 27.06.2023).
4. Бережнюк М. Майстерня етнічного звуку: традиційні духові інструменти. <https://youtu.be/YvwTXvC89bE> (дата звернення: 27.06.2023).
5. Бережнюк М. Різновиди хроматичної сопілки. URL: https://youtu.be/_AYc2MN5CRY (дата звернення: 27.06.2023).

6. Бугай – птах і музичний інструмент. *Ukrainer* : вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YoU-I-nE4k8> (дата звернення: 27.06.2023).
7. Весільні приспівки з с. Колочава – с. Золотарьово Хустського р-ну Закарпатської обл. (Мараморощина). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DIgTJNtYVzw&list=PLm76IAUFDnBgtlfMd5k29VAbycTG-8lhw&index=85> (дата звернення: 27.06.2023).
8. Виготовлення дудки-викрутки Хомичем Г. – с. Переброди Зарічненського р-ну Рівненської обл. URL: https://www.youtube.com/watch?v=0I_fB6Xn_hg (дата звернення: 27.06.2023).
9. Гопак – с. Лука Києва-Святошинського р-ну Київської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tJN05WaFQ4w> (дата звернення: 27.06.2023).
10. Гра на телінці та дримбі. Томашин О. – с. Нижнє Селище Хустського р-ну Закарпатської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NcTa7yVk7ko&list=PLm76IAUFDnBgtlfMd5k29VAbycTG-8lhw&index=94> (дата звернення: 27.06.2023).
11. Гречаники та Яків –с. Слобода Кагарлицький р-н Київська обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=782W5rrxrpl> (дата звернення: 27.06.2023).
12. Грималюк В. (Могур), Кумлик Р. Ранок на полонині (Гуцульщина) <https://www.youtube.com/watch?v=kvQyhtvT63s> (дата звернення: 27.06.2023).
13. Гурт «Хорея Козацька» (Chorea Kozacka). URL: <https://www.youtube.com/@choreakozacka4569/videos> (дата звернення: 27.06.2023).
14. Гурт US Orchestra Диканський козачок. URL: https://www.youtube.com/watch?v=y-EIX_z-GXA (дата звернення: 27.06.2023).
15. Гуцулки до співу – с. Брустури Косівського р-ну Івано-Франківської обл. (Гуцульщина). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=a5VxgnoyCI> (дата звернення: 27.06.2023).
16. Задунайський козачок – с. Диканька Диканського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EHffQFPDCPI> (дата звернення: 27.06.2023).
17. Заєць М. Гра на бубоні – с. Лебедин Бориспільського р-ну Київської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3OpZA4IMS0o> (дата звернення: 27.06.2023).
18. Карапет (3 гармошки, ложки, бубон) – м. Кременчук Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6CqxiilSf9M> (дата звернення: 27.06.2023).
19. Нечай М. Про дримбу (с. Верхній Ясенів (Верховинський р-н, Івано-Франківська обл.). URL: https://www.youtube.com/watch?v=ab27cr2no_M (дата звернення: 27.06.2023).
20. Охрімчук С., Качалов М., Ньяяга М. виконують інструментальні награвання, танці. URL: https://www.youtube.com/watch?v=2H22Vlxe_s8 (дата звернення: 27.06.2023).
21. Постольніков С. Бас від архаїки дотепер. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=lcsDUCQZiRw> (дата звернення: 27.06.2023).
22. Постольніков С. Конструкція і способи гри на басу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0F6Vi1vzxho> (дата звернення: 27.06.2023).
23. Постольніков С. Музиканти-цимбалісти Центральної України. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DsovRuXoWr8> (дата звернення: 27.06.2023).
24. Постольніков С. Як виглядають цимбали і як на них грати? <https://www.youtube.com/watch?v=1bGcInxlxtw> (дата звернення: 27.06.2023).

25. Постольніков С. Яку музику грали на цимбалах? URL: <https://www.youtube.com/watch?v=93QkepGFswE> (дата звернення: 27.06.2023).
26. Проєкт «Бубни в Україні». URL: <https://www.youtube.com/@bubnyinukraine/videos> (дата звернення: 27.06.2023).
27. Танець «Аркан» – с. Віпче Верховинського р-ну Івано-Франківської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oVhTz86P4II> (дата звернення: 27.06.2023).
28. Танець «Гуцулка» – с. Віпче Верховинського р-ну Івано-Франківської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=src599IZWDU> (дата звернення: 27.06.2023).
29. Танець «Катеринка» – с. Задне (Приборжавське) Іршавського р-ну Закарпатської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MGxiTAxUNwA> (дата звернення: 27.06.2023).
30. Танець «Понад одну ногу» – с. Задне (Приборжавське) Іршавського р-ну Закарпатської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qbcHtpxXsGM> (дата звернення: 27.06.2023).
31. Танець «Увиванець» – с. Задне (Приборжавське) Іршавського р-ну Закарпатської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MYosMx04SJ8> (дата звернення: 27.06.2023).
32. Український народний танець. Відеоряд з документальної хроніки. Гопак та козачок 100 років тому. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=t9vEQRNmyaI> (дата звернення: 27.06.2023).
33. Українські народні танці. З відеохроніки 1920-х рр. URL: https://www.youtube.com/watch?v=_nOdduzeGug (дата звернення: 27.06.2023).
34. Федун І. Що таке троїста музика? Традиційні інструментальні гурти. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-7rOWUo6it4> (дата звернення: 27.06.2023).
35. Хай М. Традиційна культура як частина світогляду. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NnzF-IWRczQ> (дата звернення: 27.06.2023).
36. Хай М. Три підходи у класифікації музики. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZJOafFCIIIE8> (дата звернення: 27.06.2023).
37. Хай М. «Николаєва» – розбір одного з найкращих творів. Основи інструментальної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PouzDTVijg4> (дата звернення: 27.06.2023).
38. Чабан. Троїсті музики – с. Звиняч, Чортківський р-н Тернопільської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ADCzZNJI0tQ> (дата звернення: 27.06.2023).
39. Фольклорист і етнограф Віктор Шостак про гудацькі інструменти Закарпаття. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b7ksdMl-sKk&list=PLm76IAUFDnBgtlfMd5k29BAbycTG-8lhw&index=113> (дата звернення: 27.06.2023).
40. Ярмола В. Скрипка на Поліссі. Скрипка – головний інструмент українців. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6U6VseZFbaQ> (дата звернення: 27.06.2023).
41. Ярмола В. Скрипковий репертуар Полісся. Скрипка – головний інструмент українців. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MC53Bf-PvF4> (дата звернення: 27.06.2023).

Модуль 7.

Необрядовий фольклор: класифікація і загальна характеристика. Український народний епос

Рекомендована література:

1. Богданова О. Духовна пісня в лірницькому репертуарі. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 325–339.
2. Грица С. Історичні пісні. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 227–240.
3. Грица С. Думи. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 190–213.
4. Грица С. Співанки-хроніки. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 214–226.

Демонстраційний матеріал:

1. Будник М. Про майстрування традиційних музичних інструментів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EfdIX3dGCDM> (дата звернення: 28.06.2023).
2. Канал гурту «US Orchestra». URL: <https://www.youtube.com/@usorchestra8965/videos> (дата звернення: 28.06.2023).
3. Канал Харківського та Київського Кобзарських цехів. URL: <https://www.youtube.com/@KobzarCraft/videos> (дата звернення: 28.06.2023).
4. Кушпет В. Про старовинні українські народні струнні інструменти. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4FOxiCfoScg> (дата звернення: 28.06.2023).
5. Макоцьоба Є. Виготовлення бандури. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B9wAqI7cG18> (дата звернення: 28.06.2023).
6. Паславський А. Про будову кобзи, бандури та ліри. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=U32GHrgnod0> (дата звернення: 28.06.2023).
7. Ткаченко Г. Дума про Марусю Богуславку (фрагмент). URL: <https://youtu.be/UZxkZgNHfM8?t=180> (дата звернення: 28.06.2023).
8. Ткаченко Г. Дума про сестру і брата. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B2uMoVJi0XU> (дата звернення: 28.06.2023).
9. Хай М. Альбом «Українська ліра». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5K9JY8A0mdU> (дата звернення: 28.06.2023).
10. Хоткевич Гнат грає на бандурі у фільмі «Назар Стодоля» (фрагмент). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=49XWuJ1Ww-E> (дата звернення: 28.06.2023).

Модуль 8.

Дитячий музичний фольклор

Рекомендована література:

1. Коропніченко Г. М. Колискові пісні. *Історія Української музики* у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 108–126.
2. Луганська К. М. Дитячий музичний фольклор. *Історія Української музики* : у 7 т. Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 127–145.
3. Маховська С. Дитина : родини, хрестини, перші кроки (родинно-обрядовий та дитячий фольклор Хмельниччини) : монографія. Кам'янець-Подільський : Медобори, 2006, 2013. 215 с.

4. Осадча В. М. Жанрово-стильові особливості обрядового фольклору Слобожанщини в дитячій традиції виконання. *Дитинство і народна культура Слобожанщини : матеріали фольклорно-етнографічних експедицій 1992–2000 років*. Харків : Регіон-інформ, 2000. С. 21–33.

5. Смоляк О. С. Український дитячий музичний фольклор : підручник-хрестоматія для викладачів та учнів. Тернопіль : Лілея, 1998. Вип. 1. 80 с.

Демонстраційний матеріал:

1. Колискові. Проект «Моя Україна. Берви» (2005) Folk / Lullaby [FULL ALBUM]. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FeMBLoHvEss> (дата звернення: 10.06.2023).

2. Українські народні казки. «Берви» (2009) Fairytale [FULL ALBUM] URL: <https://youtu.be/mJUaWXagJlc> (дата звернення: 10.06.2023).

Модуль 9.

Українська пісенна лірика

Рекомендована література:

1. Іваницький А. Козацькі пісні. *Історія Української музики : у 7 т.* Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 253–263.

2. Іваницький А. Рекрутські та солдатські пісні. *Історія Української музики : у 7 т.* Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 277–288.

3. Іваницький А. Чумацькі пісні. *Історія Української музики : у 7 т.* Київ : НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського, 2016. Т. 1. С. 264–277.

4. Мурзина О. Сольна лірика лівобережної Наддніпрянщини: питання методики аналізу. *Проблеми етномузикології*. Київ, 2004. Вип. 2. С. 210–239.

5. Мурзина О. Українська протяжна пісня в аспекті історичного часу. *Українське музикознавство*. Київ, 2001. Вип. 30. С. 70–80. (редакція статті 1995 р.).

6. Пеліна Г. «Щас спою...!». Майже детективна історія про народні пісні з мультфільму «Жив-був пес» / Г. Пеліна. *Проблеми етномузикології*. 2018. Вип. 13. С. 129–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Petnomuz_2018_13_8 (дата звернення: 28.06.2023).

7. Терещенко О. Чумацькі пісні передстепового Правобережжя. Кропивницький : «Імекс-ЛТД», 2019. 184 с.: с нот., іл.

8. Козацькі пісні Дніпропетровщини / упоряд. Дніпропетровська консерваторія ім. М. Глінки. Дніпро : ЛізуновПрес, 2015. 60 с.

Демонстраційний матеріал:

1. «Древо» «Ой там на горі...» (балада) – с. Ісківці Лубенського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=pNYRR3ZfoHA> (дата звернення: 22.06.2023).

2. «Гей, була в мене коняка». Гурт «Хорея Козацька». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vjh9zArF52g> (дата звернення: 13.06.2023).

3. Жартівлива «Ой, мамо, люблю Гриця» – с. Солониця Лубенського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=X9-NOMookLw> (дата звернення: 22.06.2023).

4. «Зацвів терен, ще лоза» – с. Водяне Запорізького р-ну Запорізької обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=UX9WEIMgsKE> (дата звернення: 22.06.2023).

5. «Із-за гір з-за гір» – с. Козацьке Бобровицького р-ну Чернігівської обл. URL: https://www.youtube.com/watch?v=NFoFdo_WZb8 (дата звернення: 11.06.2023).
6. Божичі» «Я птичка-невеличка» (кант) – хутор Пуста Гребля Коропського р-ну Чернігівської обл. URL : <https://www.youtube.com/watch?v=2wOfJLGvwbk> (дата звернення: 11.06.2023).
7. Коломицева А. Старовинні солдатські пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w1ckbacZsjA> (дата звернення: 10.06.2023).
8. «Ой, у лузі червона калина». Гурт «Хорея Козацька». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tcgCRNLw4GM> (дата звернення: 12.06.2023).
9. «Пісня про льотчика» – с. Переброди Дубровицького р-ну Рівненської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Is5VQ9IQfhA> (дата звернення: 10.06.2023).
10. Рекрутська «Ви галочки» – с. Нова Басань Бобровицького р-ну Чернігівської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=F8Oe2AWgmgk> (дата звернення: 22.06.2023).
11. Скаженик М. «Пісні для себе»: про що і коли співали. Ліричні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zXtuxLwVdIQ> (дата звернення: 15.06.2023).
12. Скаженик М. Багатоголосся в ліричних піснях. Ліричні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Uf5sMkIXHIs> (дата звернення: 12.06.2023).
13. Фетисов І. Традиційний спів Лівобережного степу. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DxGmxGHBC3Y> (дата звернення: 15.06.2023).
14. «Чорноморці». «Спи Тарасе, батьку рідний». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3oY1FG3EvVk> (дата звернення: 11.06.2023).
15. «Чорноморці». «Кохайтесь, чорні брови». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=N5ohmh17K48> (дата звернення: 18.06.2023).
16. Шо з-за гори (Сіре утя) – с. Переяслівка Ніжинського р-ну Чернігівської обл. URL: https://www.youtube.com/watch?v=SvO_kiRnSrc (дата звернення: 15.06.2023).

Пісні літературного походження:

1. «Гей не дивуйте, добрії люди!» Гурт «Хорея Козацька». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=VOqFkW9pSlc> (дата звернення: 21.05.2023).
2. «Гей, була в мене коняка». Гурт «Хорея Козацька». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=vjh9zArF52g> (дата звернення: 13.06.2023).
3. Дерево «Ой там за морями» – с. Крячківка Пирятинського р-ну Полтавська обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=piPfSecTtNI> (дата звернення: 22.06.2023).
4. «На городі верба рясна» (чоловіки) – с. Лугинки Коростенського р-ну Житомирської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=7z9mEQSI6cg> (дата звернення: 22.06.2023).
5. «Ой з-за гори та ще й з-за лиману» – с. Ключниківка Миргородського р-ну Полтавської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3ov7TID7z-o> (дата звернення: 22.06.2023).
6. «Ой у лісі на полянці сиділи повстанці» – с. Жукотин Турківського р-ну Львівської обл. URL: <https://folklore-archive.org.ua/work/710/> (дата звернення: 22.06.2023).
7. Співанка-хроніка «Про бій» – смт Верховина Івано-Франківської обл. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-EnW9mNXNp8> (дата звернення: 16.06.2023).

8. Стрілецька. Твір «Подай, дівчино, руку на прощання» – с. Боберка, Турківський р-н, Львівська обл. URL: <https://folklore-archive.org.ua/work/869/> (дата звернення: 24.06.2023).

9. «Чорноморці» у Музеї Івана Гончара. Ч. 3. (традиційна культура), (фольклор). URL: https://www.youtube.com/watch?v=1K-RDPs2_4 (дата звернення: 26.06.2023).

10. «Чорноморці» «Кохайтесь, чорні брови». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=N5ohmh17K48> (дата звернення: 22.06.2023).

Модуль 10.

Традиційна музика етносів України.

Корінні етнічні меншини України та їх традиційна музика

Кримські татари:

Рекомендована література:

1. Орнек: кримськотатарський орнамент. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/ornek-a-crimean-tatar-ornament-and-knowledge-about-it-01601> (дата звернення: 12.06.2023).

2. Сапожникова Є. Кримські татари. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/krymski-tatary/> (дата звернення: 12.06.2023).

3. «Свої» в Україні. Хто такі кримські татари, караїми і кримчаки? URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/svoyi-v-ukrayini-khto-taki-kryms%CA%B9ki-tatary-karayimy-i-krymchaky/31520727.html> (дата звернення: 12.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Збірка кримськотатарських пісень. URL: <https://youtu.be/JIHNsCal85w> ; [The best of Crimean Tatar folk songs \(Part 2\) - YouTube](https://www.youtube.com/watch?v=JHnScaL85w) (дата звернення: 12.06.2023).

2. Збірка народних пісень кримських татар. URL: <https://www.youtube.com/@degirmenstudio7264/videos> (дата звернення: 12.06.2023).

3. Кримські татари. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=YZ1gLXnjSCA&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=25> (дата звернення: 05.06.2023).

4. Орнек: кримськотатарський орнамент / Ornek, a Crimean Tatar ornament and knowledge about it. URL: https://youtu.be/XY5W0yo_y68 (дата звернення: 12.06.2023).

5. Песни крымских татар / Мелодичная Музыка Qirimli / Zera Zarema. Пісні кримських татар. URL: <https://youtu.be/PhZkIwg0JwI> (дата звернення: 12.06.2023).

6. Спів Нечеадіна під інструмент «саз». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kc8rKa11EzI> (дата звернення: 12.06.2023).

7. Шлях: документальний проєкт Суспільного про кримських татар. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=yI40bPyAyXs> (дата звернення: 12.06.2023).

Кримчаки:

Рекомендована література:

1. Кримчаки. URL: <https://esu.com.ua/article-1538> (дата звернення: 05.06.2023).

2. Кримчаки без Криму: нечисленні, але нескорені. URL: <https://hromadske.radio/podcasts/tse-pro-nas-kulturna-mozaika-narodiv-pivdnia/1229259>

(дата звернення: 05.06.2023).

3. Кримчаки. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/krymchaky/> (дата звернення: 05.06.2023).

4. Тяглий М. Кримчаки та стародавнє єврейське населення Криму. *Енциклопедія історії України*: Т. 5: Кон-Кю / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : «Наукова думка», 2008. 568 с.: іл.. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=Krimchaki> (дата звернення: 05.06.2023)

Демонстраційний матеріал:

1. Музика кримчаків та про них. URL: https://www.youtube.com/watch?v=bIfWDLjBIWc&ab_channel=townundermusic (дата звернення: 05.06.2023).

2. Музика кримчаків. Аудіозбірка. URL: <https://www.youtube.com/playlist?list=PL9L7Yol-qksNtF2KcBLhF-2oWNTVbfW7D> (дата звернення: 05.06.2023).

Караїми:

Рекомендована література:

1. Боряк О. Україна, Держава: караїми. *Енциклопедія історії України* : Україна – Українці. Кн. 1. Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : «Наукова думка», 2018. 608 с. URL: <http://www.history.org.ua/?termin=1.14.6> (дата звернення: 05.06.2023).

2. Караїми в Україні. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/karaimy/> (дата звернення: 05.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Всупереч забуттю. Караїми. URL: https://youtu.be/IVj_4iYJeVA (дата звернення: 05.06.2023).

2. Караїми – корінний народ України. URL: <https://youtu.be/WrrJBj7C2Hg> (дата звернення: 05.06.2023).

3. Караїми України. Хто вони? Ukraïner. URL: https://www.youtube.com/watch?v=3XMnjhUfnYI&ab_channel=Ukra%D1%97ner (дата звернення: 05.06.2023).

4. Що ви знаєте про караїмів України? URL: <https://youtu.be/BaAy4We37pY> (дата звернення: 05.06.2023).

Модуль 11.

Традиційна музика слов'янської групи етносів: білоруси, поляки, чехи, словаки

Поляки:

Рекомендована література:

1. Польські традиційні танці. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-poland_duree.htm (дата звернення: 04.06.2023).

2. Різдвяна Шопка у Кракові. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/nativity-scene-szopka-tradition-in-krakow-01362> (дата звернення: 04.06.2023).

3. Сапожникова Є. Поляки України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/poliaky-ukrainy/> (дата звернення: 04.06.2023).

4. Харчишин О. Коляди – спільна спадщина українців та поляків. URL: <https://culture.pl/ua/stattia/koliady-spilna-spadshchyna-ukraintsiv-ta-poliakiv> (дата звернення: 04.06.2023).

5. Шевчук О. Матеріали до дослідження польсько-українських зв'язків (фольклористика, етномузикологія). Проблеми етномузикології. URL: <http://ethnomusicology.com.ua/article/view/145663> (дата звернення: 04.06.2023).

6. Dziewanowska Ada. Польські танці. URL: https://socalfolkdance.org/articles/dances_of_poland_dziewanowska.htm (дата звернення: 04.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Збірка традиційних інструментальних жанрів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=x518UTuuqwU&list=PLAMG> (дата звернення: 04.06.2023).

2. Збойницький танець з сокирами з південно-східної Польщі. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fMblmC3qcGs> (дата звернення: 04.06.2023); <https://youtube.com/playlist?list=PLAMGakFVTc75sfGHZYWwxetTgJ17HFsa-> (дата звернення: 04.06.2023).

3. Пісенні та інструментальні жанри з Люблінського воєводства. URL: https://youtube.com/playlist?list=PL4wl3q7KslJm7GFAxaeGTu7p_ezZf_jel (дата звернення: 04.06.2023).

4. Поляки України. Хто вони? *Ukrainer* : вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=M9zafFeizrs&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=5> (дата звернення: 05.06.2023).

5. Різдвяна Шопка у Кракові. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=J1LaafOU1Zc> (дата звернення: 04.06.2023); [AkFVTc75sfGHZYWwxetTgJ17HFsa-&index=21](https://www.youtube.com/watch?v=AkFVTc75sfGHZYWwxetTgJ17HFsa-&index=21) (дата звернення: 04.06.2023).

Чехи:

Рекомендована література:

1. Вийзд королів – весняні традиції моравських чехів. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/ride-of-the-kings-in-the-south-east-of-the-czech-republic-00564> (дата звернення: 04.06.2023).

2. Масляні традиції у Глинецькому р-ні Східної Богемії, Чехія. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/shrovetide-door-to-door-processions-and-masks-in-the-villages-of-the-hlinecko-area-00397> (дата звернення: 04.06.2023).

3. Тітарова Д. Чехи України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/chekhy-ukrainy/> (дата звернення: 04.06.2023).

4. Чеський чоловічий танець Slovácko verbůnk. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/slovacko-verbuk-recruit-dances-00147> (дата звернення: 04.06.2023).

5. Чеські традиційні танці. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-czech_duree.htm (дата звернення: 04.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Вийзд королів – весняні традиції моравських чехів. URL:

- <https://www.youtube.com/watch?v=mOiDvoJWkQU> (дата звернення: 04.06.2023).
2. Збірка моравської традиційної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=gYDKmYBQbS0> (дата звернення: 04.06.2023).
3. Ляльковий театр у словаків та чехів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=L1cw3SfGJAE> (дата звернення: 04.06.2023).
4. Масляні традиції у Глинецькому р-ні Східної Богемії, Чехія. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3TUC5KBXCTA> (дата звернення: 04.06.2023).
5. Молодіжні карнавальні колядки у чехів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=aG9upgouPQE> (дата звернення: 04.06.2023).
6. Чеський чоловічий танець Slovácko verbůnk. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=II514p7dQzY> (дата звернення: 04.06.2023).
7. Чеські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLD63372FC2D72CC24> (дата звернення: 04.06.2023).
8. Чехи України. Хто вони? *Ukrainer* : вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HuGiDXUV0jk&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=11> (дата звернення: 05.06.2023).

Словаки:

Рекомендована література:

1. Багатоголосний спів Горегронії. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/multipart-singing-of-horechronie-01266> (дата звернення: 04.06.2023).
2. Інструмент фуяра. URL: <https://www.unesco.org/archives/multimedia/document-3740> (дата звернення: 04.06.2023).
3. Ляльковий театр у словаків та чехів. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/puppetry-in-slovakia-and-czechia-01202> (дата звернення: 04.06.2023).
4. Музика села Терхова у північно-західній Словаччині. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/music-of-terchova-00877> (дата звернення: 04.06.2023).
5. Тітарова Д. Словаки України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/slovaku/> (дата звернення: 04.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Багатоголосний спів Горегронії. URL: https://www.youtube.com/watch?v=kk2awBnC3_E (дата звернення: 04.06.2023).
2. Інструмент фуяра. URL: https://www.youtube.com/watch?v=8VFIS_dHWPB (дата звернення: 04.06.2023).
3. Музика села Терхова у північно-західній Словаччині. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GODkTQ7aVYM> (дата звернення: 04.06.2023).
4. Словаки України. Хто вони? *Ukrainer*. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=T9oV7YrZDMg&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=14> (дата звернення: 05.06.2023).
5. Словацька народна інструментальна музика. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLAA7BF4032B4F37E2> (дата звернення: 04.06.2023).
6. Словацький народний спів. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLIQxMpN4dio3hkWqz2IIX90TH918d3Dep> (дата звернення: 04.06.2023).

7. Словацькі народні танці. URL: https://youtube.com/playlist?list=OLAK5uy_k7lgVMheuZfQGYfNsNXOHbW8vILF6PcQI (дата звернення: 04.06.2023); https://youtube.com/playlist?list=PLT23vDxtR-ZLv6wS0KuTz3j3ybnw4_IYO (дата звернення: 04.06.2023).

8. Чеські та словацькі танці. URL: <https://www.youtube.com/@CzechSlovakDances/videos> (дата звернення: 04.06.2023).

Білоруси:

Рекомендована література:

1. Обряд Калядних царів (Різдвяних царів). URL: <https://ich.unesco.org/en/USL/rite-of-the-kalyady-tsars-christmas-tsars-00308> (дата звернення: 04.06.2023).

2. Тітарова Д. Білоруси України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/bilorusy/> (дата звернення: 04.06.2023).

3. Юрауский карагод у білорусів. URL: <https://ich.unesco.org/en/USL/spring-rite-of-juraski-karahod-01458> (дата звернення: 04.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. «Поліські колядки» (фільм 1972 р.). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5g-JrHzNoVM> (дата звернення: 04.06.2023).

2. Білоруси України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Gk-65vjLAdQ&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=3> (дата звернення: 05.06.2023).

3. Rite of the Kalyade Tsars. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=H3XRz0uLwUg> (дата звернення: 04.06.2023).

4. Женицьба Цярешки. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tl6CMnPDt10> (дата звернення: 04.06.2023).

5. Традиційні білоруські обрядові і необрядові пісні, танці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=jraAqgsXB5M> (дата звернення: 04.06.2023).

6. Етнаўсё. URL: <https://ethno.by> (дата звернення: 06.06.2023).

7. Spring rite of Juraŭski Karahod (весняний обряд «Юрійський карагод»). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Lq7QSIKIX6E> (дата звернення: 04.06.2023);

Вясновы абрад Юраўскі карагод. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4DLu91G8iqI> (дата звернення: 04.06.2023).

Модуль 12.

Традиційна музика балтійських народів: литовці, латвійці

Литовці:

Рекомендована література:

1. Грабовський С. «Ми український народ: національно-етнічна мозаїка». Литовці в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/913382.html> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Сайт громади литовців в Україні. URL: <https://litva.org.ua/> (дата звернення: 06.06.2023).

3. Sutartinės, Lithuanian multipart songs («Сутартінес» – литовська пісня, презентаційне відео елементу нематеріальної спадщини, UNESCO). URL: https://www.youtube.com/watch?v=Wij_cgVGOxw (дата звернення: 06.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

Литовці:

Регіон Аукштайтія

1. Вокальні «сутартінес». URL:

https://www.youtube.com/watch?v=iGPO1kcTTIc&ab_channel=Kamil%C4%97Mila%C5%A1i%C5%ABt%C4%97 (дата звернення: 06.06.2023).

2. Жнивна пісня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=x8_Oc-wFAig (дата звернення: 06.06.2023).

3. Пастуша імпровізація на «лумздяліс». URL: https://www.youtube.com/watch?v=jjglaV2HMCE&ab_channel=Saul%C4%97smuzika (дата звернення: 06.06.2023).

4. Пастуша імпровізація на баранячому розі. URL: https://www.youtube.com/watch?v=VbvcBa6vbKs&ab_channel=Balticfolk (дата звернення: 06.06.2023).

5. Сінокісна пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ZhWqBICp5ek> (дата звернення: 06.06.2023).

6. Сутартінес на дерев'яних рогах. URL: https://www.youtube.com/watch?v=iGn25yky7R4&ab_channel=Balticfolk (дата звернення: 06.06.2023).

7. Сутартінес на інструментах «скудучей». URL: https://www.youtube.com/watch?v=qx-IERA8XTE&ab_channel=Au%C5%A1raButk (дата звернення: 06.06.2023); https://www.youtube.com/watch?v=P_SXYEuAov8&list=PL183D792853C5EE98&ab_channel=Balticfolk (дата звернення: 06.06.2023).

Регіон Дзукія:

1. Дожинкова пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=MNMhAEeXtec> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Жнивна пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=mhB2dpMsiac> (дата звернення: 06.06.2023).

3. Колядки. URL: https://www.youtube.com/watch?v=HgQLKeVHI54&list=PLrLh0Vet5pcIiUkGawID11RSTXRZsIV63&ab_channel=Balticfolk (дата звернення: 06.06.2023).

Регіон Жемайтія:

Двоголосні ліричні пісні. URL: https://www.youtube.com/watch?v=k9-43n_qxp4&ab_channel=RitaMa (дата звернення: 06.06.2023).

Регіон Мала Литва:

Традиційні лютеранські піснеспіви. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Op1yyaqfbjs&ab_channel=SeLensat (дата звернення: 06.06.2023).

Регіон Сувалькія:

1. Вальс «Pjoviau šieną». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=B14VPEmsqK8> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Гра на канклес. URL:

https://www.youtube.com/watch?v=0JnxfTmH1M&t=10s&ab_channel=VeiveriaiKultura (дата звернення: 06.06.2023).

3. Литовські традиційні танці (збірка). URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLA015A7380AA6DDA8> (дата звернення: 06.06.2023).

4. Чоловіча пісня нічного випасу коней. URL: https://www.youtube.com/watch?v=ST_Kv8_o8Q0 (дата звернення: 06.06.2023).

Латиші:

Рекомендована література:

1. «Балтійське свято пісні і танцю» (елемент нематеріальної спадщини UNESCO). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/baltic-song-and-dance-celebrations-00087> (дата звернення: 06.06.2023).

2. «Ми український народ: національно-етнічна мозаїка». Латиші в Україні. URL: <https://www.radiosvoboda.org/a/913607.html> (дата звернення: 06.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Гра на «КОКЛЕ». URL: https://www.youtube.com/watch?v=yAwRI1Ahzvw&ab_channel=OurFire (дата звернення: 06.06.2023); <https://www.youtube.com/watch?v=W4MzxJKq8Ms> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Купальські пісні «ЛИГО». URL: https://www.youtube.com/watch?v=A2r-uspX6LM&ab_channel=AuliEtnotranss (дата звернення: 06.06.2023).

3. Латиські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL9471DCE4E085FDF9> (дата звернення: 06.06.2023).

4. Масляні обряди та пісні. URL: https://www.youtube.com/watch?v=o4BFhVh6CN0&ab_channel=TDAL%C4%ABgo (дата звернення: 06.06.2023).

Модуль 13.

Традиційна музика угорців, румунів, молдован

Угорці:

Рекомендована література:

1. Бухта Я. Угорці України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/uhortsi-ukrainy/> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Основні рухи угорських танців. URL: https://socalfolkdance.org/articles/basic_steps_for_hungarian_dances_czompo.htm (дата звернення: 06.06.2023).

3. Традиції угорського струнного ансамблевого виконання. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/hungarian-string-band-tradition-01730> (дата звернення: 06.06.2023).

4. Традиційна танцювальна культура етнографічної групи угорців «чанго» в Західній Молдові. URL: <http://real.mtak.hu/72130/1/21.Vivien.pdf> (дата звернення: 06.06.2023).

5. Угорський танець Чардаш. URL: https://socalfolkdance.org/articles/csardas_duree.htm (дата звернення: 06.06.2023).

6. Угорські танці Чардаш та Верунк. URL: https://socalfolkdance.org/articles/csardas_and_verbunk_reisz.htm (дата звернення: 06.06.2023).

7. Угорські традиційні танці: типи та діалекти. URL: https://socalfolkdance.org/articles/hungarian_folk_dance_types_dialects_magyar.htm (дата звернення: 06.06.2023).

8. Фестиваль проводів зими – Бушоюраш у м. Могачі. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/buso-festivities-at-mohacs-masked-end-of-winter-carnival-custom-00252> (дата звернення: 06.06.2023).

9. Béla Bartók: *Das Ungarische Volkslied. Ethnomusikologische Schriften-Faksimile Nachdrucke*. D. Dille (Hrsg.). Mainz, 1965.

Демонстраційний матеріал:

1. Архів Будинку Спадщини (Heritage House). URL: <https://hagyomanyokhaza.hu/en> (дата звернення: 06.06.2023).

2. Архів при Інституті музикології АН Угорщини. URL: <https://zti.hungaricana.hu/en/> (дата звернення: 06.06.2023).

3. Барток, архів. Колекція угорського етнографічного музею. URL: <https://bartok.neprajz.hu/english.start.php> (дата звернення: 06.06.2023).

4. Виступ угорських фольклорних колективів на фестивалі 1976 року. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6Muwq2KqvMk> (дата звернення: 06.06.2023).

5. Збірка фольклору угорської етнографічної групи «чарнго» (Молдова). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=kQ9h9UEeyUI> (дата звернення: 06.06.2023).

6. Танцювальна культура етнографічної групи угорців «чанго» в Західній Молдові. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=tBEadFbatLI> (дата звернення: 06.06.2023).

7. Традиції угорського струнного ансамблевого виконання. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=97XBRNIAvZo> (дата звернення: 06.06.2023).

8. Угорська колісна ліра «текерьо». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RgavbY2z-80> (дата звернення: 06.06.2023).

9. Угорський Бетлегем. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=9NmRcnGPsDE> (дата звернення: 06.06.2023).

10. Угорський ромський танець «легінеш». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=4aEDIuCPzVg> (дата звернення: 06.06.2023).

11. Угорські зимові пісенний жанр «реюліш». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=FQeL1HqV2nM> (дата звернення: 06.06.2023).

12. Угорські танці. URL: https://www.youtube.com/watch?v=UeEcPj9_OpA (дата звернення: 06.06.2023).

13. Угорські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLA44207976DE7D862> (дата звернення: 06.06.2023).

14. Угорці України. Хто вони? *Ukrainier* : вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=GJ7r4KyNVCg&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=18> (дата звернення: 05.06.2023).

15. Фестиваль проводів зими – Бушоюраш у м. Могачі. URL: https://www.youtube.com/watch?v=dVW4_NEV7_M (дата звернення: 06.06.2023).

Румуни, молдовани:

Рекомендована література:

1. Căluș ritual. Ритуальний танець «калуш» з Південної Румунії. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/clu-ritual-00090> (дата звернення: 07.06.2023).
2. Дойна. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/doina-00192> (дата звернення: 07.06.2023).
3. Заїкіна А. Румуни України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/rumuny-ukrainy/> (дата звернення: 07.06.2023).
4. Молдавські танці. URL: <https://folkdancefootnotes.org/dance/a-real-folk-dance-what-is-it/about/dances-of-moldova-region-romania-1/> (дата звернення: 07.06.2023).
5. Природа румунського танцю. URL: https://socalfolkdance.org/articles/character_of_romanian_dance_vasilescu.htm (дата звернення: 07.06.2023).
6. Ратнакар Н. Волохи України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/volokhy-ukrainy/> (дата звернення: 07.06.2023).
7. Румунські та молдавські зимові чоловічі різдвяні традиції колядування. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/men-s-group-colindat-christmas-time-ritual-00865> (дата звернення: 07.06.2023).
8. Хореографія Румунії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-romania_duree.htm (дата звернення: 07.06.2023).
9. Хореографія Трансильванії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-transylvania_duree.htm (дата звернення: 07.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Весільні пісенні та інструментальні жанри Румунії. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLB8EDE84EB58770B4> (дата звернення: 07.06.2023).
2. Волохи України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iYwUCn7S1eI&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=16> (дата звернення: 05.06.2023).
3. Дойна – румунські та молдавські ліричні пісні та інструментальні награвання. URL: https://youtube.com/playlist?list=PL6a8JsSDCO87p3_goba5u0lyZvJ6nxvk6 (дата звернення: 07.06.2023).
4. Збірка румунських та молдавських традиційних танців. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLDA342BC30D4D38B1> (дата звернення: 07.06.2023).
5. Збірка румунської інструментальної та пісенної музики. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLCkDS4wAQ9cSGVCyOJau14Ip63ynqicBk> (дата звернення: 07.06.2023).
6. Збірка фольклору Румунії та Молдови. URL: <https://youtu.be/Axf1uh7xy8U?t=1> (дата звернення: 14.06.2023).
7. Зимові жанри Румунії та Молдови. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL3E6EDB35A5FE7647> (дата звернення: 07.06.2023).
8. Молдавські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLB87BF02E388D2254> (дата звернення: 07.06.2023).
9. Пастуше награвання. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HsvZM5UXFlg> (дата звернення: 07.06.2023).

10. Різдвяні ритуали Румунії та Молдови. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLD34BDDA1C631F748> (дата звернення: 07.06.2023).
11. Румуни України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=e7AeiBeSrAE&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=13> (дата звернення: 05.06.2023).
12. Румунські та молдавські зимові чоловічі різдвяні традиції колядування. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NORFffXfEVg> (дата звернення: 07.06.2023).
13. Традиційна музика молдавської Бессарабії. URL: https://youtube.com/playlist?list=PL6a8JsSDCO86v0tZoXH8Dx_8ib0GnVsUy (дата звернення: 07.06.2023).
14. Традиційна музика Молдови. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL6a8JsSDCO846nxUGJpDbWWyBROo8GGbk> (дата звернення: 07.06.2023).
15. Чоловічі танці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=c6l8oS4K10k> (дата звернення: 07.06.2023).
16. The Căluș Ritual. Ритуальний танець Калуш з Південної Румунії. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=g7QdQ8R5BUU> (дата звернення: 07.06.2023).

Модуль 14.

Традиційна музика балканських народів: серби, хорвати, болгари, греки

Серби:

Рекомендована література:

1. «Слава» – сербське християнське свято. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/slava-celebration-of-family-saint-patron-s-day-01010> (дата звернення: 08.06.2023).
2. Lou Pechi. Balkan Dances. URL: https://socalfolkdance.org/articles/balkan_dances_pechi.htm (дата звернення: 08.06.2023).
3. Балканські танці. URL: https://socalfolkdance.org/articles/balkan_dance_crum.htm (дата звернення: 08.06.2023).
4. Головацький Я. Сербські пісні. URL: <https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/G/GolovackyjJ/NarodniSerbskijiPisni.html> (дата звернення: 08.06.2023).
5. Музичний інструмент «гусле» (gusle). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/singing-to-the-accompaniment-of-the-gusle-01377> (дата звернення: 08.06.2023).
6. Сербський танець Бісерка-Боярка. URL: https://socalfolkdance.org/articles/about_biserka_bojerka_crum.htm (дата звернення: 08.06.2023).
7. Традиційний танець «Коло». URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/kolo-traditional-folk-dance-01270> (дата звернення: 08.06.2023).
8. Франко І. Сербські народні пісні і думи. URL: <https://www.ifranko.name/uk/LitCriticism/1877/SerbskiNarodniDumyIPisni.html> (дата звернення: 08.06.2023).
9. Хореографія Югославії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-yugoslavia_duree.htm (дата звернення: 08.06.2023).
10. Шашкевич М. Сербські пісні. URL:

<https://www.myslenedrevo.com.ua/uk/Lit/Sh/ShashkevychM/Translations/SerbskiNarodniPisni.html> (дата звернення: 08.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. «Слава» – сербське християнське свято. URL: https://www.youtube.com/watch?v=m_h1DVoMi3I (дата звернення: 08.06.2023).
2. Збірка пісень жанрів східної Сербії. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=d-MsZrdIEr8> (дата звернення: 09.06.2023).
3. Збірка сербських традиційних танців. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL3E2DED84E0B58CBF> (дата звернення: 08.06.2023).
4. Музичний інструмент гусле (Gusle). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=5vQv6hlzozs> (дата звернення: 08.06.2023).
5. Сербський танець Бісерка-Боярка. URL: https://www.youtube.com/watch?time_continue=27&v=UvvdRSE5KY&embeds_referri ng_euri=https%3A%2F%2F4dancing.ru%2F&source_ve_path=Mjg2NjY&feature=emb logo (дата звернення: 08.06.2023).
6. Традиційний танець «Коло». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DcYnwb-hAK0> (дата звернення: 08.06.2023).

Хорвати:

Рекомендована література:

1. «Німе коло» – танець без інструментального та пісенного супроводу (регіон Далмація). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/nijemo-kolo-silent-circle-dance-of-the-dalmatian-hinterland-00359> (дата звернення: 09.06.2023).
2. Весняна хода королев у Горяні (регіон Славонія). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/spring-procession-of-ljelje-kraljice-queens-from-gorjani-00235> (дата звернення: 09.06.2023).
3. Гумористичні поспівки «бечерац» (регіон Східна Хорватія, автономний край Войводино у Сербії). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/bearac-singing-and-playing-from-eastern-croatia-00358> (дата звернення: 09.06.2023).
4. Двоголосний спів у істрійському звукоряді (регіон Істрія). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/two-part-singing-and-playing-in-the-istrian-scale-00231> (дата звернення: 09.06.2023).
5. Жіночий сольний спів «меджимурська поспівка» (регіон Меджимур). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/meimurska-popevka-a-folksong-from-meimurje-01396> (дата звернення: 09.06.2023).
6. Пісенний жанр «ойкане» (регіон Далмація). URL: <https://ich.unesco.org/en/USL/ojkanje-singing-00320> (дата звернення: 09.06.2023).
7. Танець «коло» на фестивалі Святого Трифона. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/festivity-of-saint-tryphon-and-the-kolo-chain-dance-of-saint-tryphon-traditions-of-croats-from-boka-kotorska-bay-of-kotor-who-live-in-the-republic-of-croatia-01891> (дата звернення: 09.06.2023).
8. Танець «Ліко коло» (регіон Ліка, центральна Хорватія). URL: <https://socalfolkdance.org/articles/about licko kolo crum.htm> (дата звернення: 09.06.2023).
9. Хореографія Хорватії. URL:

https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-croatia_duree.htm (дата звернення: 09.06.2023).

10. Чоловічий багатоголосий акапельний спів «клапа» (регіон Далмація). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/klapa-multipart-singing-of-dalmatia-southern-croatia-00746> (дата звернення: 09.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. «Німе коло» – танець без інструментального та пісенного супроводу (регіон Далмація). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=69LOMscp5QU> (дата звернення: 09.06.2023).

2. Весняна хода королев у Горяні (регіон Славонія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=b53jTuj23AU> (дата звернення: 09.06.2023).

3. Гумористичні поспівки «бечерац» (регіон Східна Хорватія, автономний край Войводино у Сербії). URL: https://www.youtube.com/watch?v=6_Kw18DWHp4 (дата звернення: 09.06.2023).

4. Двоголосний спів у істрійському звукоряді (регіон Істрія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=r4MMVAI7fFo> (дата звернення: 09.06.2023).

5. Жіночий сольний спів «меджимурська поспівка» (регіон Меджимур). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=AUPhigls2U> (дата звернення: 09.06.2023).

6. Пісенний жанр «ганга» (регіон Ліка та Далмація). URL: https://www.youtube.com/watch?v=nGqv_ArevDE (дата звернення: 09.06.2023).

7. Пісенний жанр «ойкане» (регіон Далмація). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=fjm9QXUVYLA> (дата звернення: 09.06.2023).

8. Танець «Дрмеш» (регіони Посавіна, Подравіна, Загорьє). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=H2i7XYWWpII> (дата звернення: 09.06.2023).

9. Танець «коло» на фестивалі Святого Трифона. URL: https://www.youtube.com/watch?v=lQ3zla_vfho (дата звернення: 09.06.2023).

10. Традиційні хорватські танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL39A3660279C74EEB> (дата звернення: 09.06.2023).

11. Чоловічий багатоголосий акапельний спів «клапа» (регіон Далмація). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=sciwtWcfdH4> (дата звернення: 09.06.2023).

Болгари:

Рекомендована література:

1. «Бистрицькі бабусі» (регіон Шоплук). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/bistritsa-babi-archaic-polyphony-dances-and-rituals-from-the-shoplounk-region-00095> (дата звернення: 10.06.2023).

2. Багатоголосний спів сіл Долен, Сатовча (південно-західна Болгарія). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/visoko-multipart-singing-from-dolen-and-satovcha-south-western-bulgaria-00967> (дата звернення: 10.06.2023).

3. Болгарська сільська музика. URL: https://socalfolkdance.org/articles/bulgarian_village_music_koenig.htm (дата звернення: 10.06.2023).

4. Болгарські танці. URL: https://socalfolkdance.org/articles/bulgaria_cartier.htm (дата звернення: 10.06.2023); https://socalfolkdance.org/articles/bulgarian_dance_leegwater.htm (дата звернення: 10.06.2023).

5. Горбань І. Фольклор і фольклористика болгар в Україні. Львів : Ін-тут

народознавства НАН України, 2004. 256 с.

6. Імпровізований танець із хусткою «ручениці». URL: https://socalfolkdance.org/articles/about_rucenica_crum.htm (дата звернення: 10.06.2023).

7. Масовий танець «Дайчово хоро». URL: https://socalfolkdance.org/articles/about_dajcovo_horo_crum.htm (дата звернення: 10.06.2023).

8. Михайлов М. Болгарська музична культура. Київ : Радянська Україна, 1963. 48 с.

9. Народне свято Сурви у Пернікському регіоні (західна Болгарія). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/surova-folk-feast-in-pernik-region-00968> (дата звернення: 10.06.2023).

10. Обряд «нестінарства» – танець на розпеченому вогні у дні Святих Костянтина та Єлени (регіон Странджа). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/nestinarstvo-messages-from-the-past-the-panagyir-of-saints-constantine-and-helena-in-the-village-of-bulgari-00191> (дата звернення: 10.06.2023).

11. Сапожникова Є. Болгари України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/bolgary/> (дата звернення: 10.06.2023).

12. Соколова А. Весняний календарно-обрядовий фольклор болгар південної Бессарабії : особливості побутування. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Сер. Філологічні науки*. Вип. 41. С. 112–118. URL: <http://surl.li/evblw> (дата звернення: 10.06.2023).

13. Танці Добруджі (Задунав'я). URL: https://socalfolkdance.org/articles/dobrudzan_dances_unciano.htm (дата звернення: 10.06.2023).

14. Традиційні інструменти Болгарії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/bulgarian_folk_music_instruments_moreau.htm (дата звернення: 10.06.2023).

15. Фестиваль фольклору у Копривштиці. URL: <https://ich.unesco.org/en/BSP/festival-of-folklore-in-koprivshitsa-a-system-of-practices-for-heritage-presentation-and-transmission-00970> (дата звернення: 10.06.2023).

16. Хореографія Болгарії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-bulgaria_duree.htm (дата звернення: 10.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. «Бистрицькі бабусі» (регіон Шоплук). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=embqg-yKHnQ> (дата звернення: 10.06.2023).

2. Багатоголосний спів сіл Долен, Сатовча (південно-західна Болгарія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=975ROm5PbK4> (дата звернення: 10.06.2023).

3. Болгари України. Хто вони? *Ukrainer* : веб-сайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=Oi-t55SYdq8&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=20> (дата звернення: 05.06.2023).

4. Болгарські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL02DD1A3C494F9241> (дата звернення: 10.06.2023).

5. Збірка болгарської фольклорної музики. URL: https://www.youtube.com/watch?v=eE_H9Jacr8s (дата звернення: 10.06.2023).

6. Народне свято Сурви у Пернікському регіоні (західна Болгарія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=KNHF21YIvveY> (дата звернення: 10.06.2023).

7. Обряд «нестінарства» – танець на розпеченому вогні у дні Святих Костянтина та Єлени (регіон Странджа). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-ru506gJ1iI> (дата звернення: 10.06.2023).

8. Обряд «нестінарства» – танець на розпеченому вогні у дні Святих Костянтина та Єлени (регіон Странджа). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/nestinarstvo-messages-from-the-past-the-panagyr-of-saints-constantine-and-helena-in-the-village-of-bulgari-00191> (дата звернення: 10.06.2023).

9. Пісні робітниць у супроводі волинка (гайда) (південь Болгарії). URL: https://www.youtube.com/watch?v=u_DWWLiCIa8 (дата звернення: 10.06.2023).

10. Фестиваль фольклору у Копривштиці. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QZw-Wue2Lt8> (дата звернення: 10.06.2023).

Греки:

Рекомендована література:

1. Візантійський розспів. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/byzantine-chant-01508> (дата звернення: 11.06.2023).

2. Грецька народна музика. URL: https://socalfolkdance.org/articles/greek_folk_music_dance_karras.htm (дата звернення: 11.06.2023).

3. Зимові обходи домівок у Козані (Західна Македонія). URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/momoeria-new-year-s-celebration-in-eight-villages-of-kozani-area-west-macedonia-greece-01184> (дата звернення: 11.06.2023).

4. Проект «Караван», який досліджує та популяризує епірську грецьку багатоголосну пісенну традицію. URL: <https://ich.unesco.org/en/BSP/polyphonic-caravan-researching-safeguarding-and-promoting-the-epirus-polyphonic-song-01611> (дата звернення: 11.06.2023).

5. Ребетіко – грецька міська авторська пісня. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/rebetiko-01291> (дата звернення: 11.06.2023).

6. Танці Греції. URL: https://socalfolkdance.org/articles/dancing_in_greece_karras.htm (дата звернення: 11.06.2023).

7. Тітарова Д. Греки України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/greky/> (дата звернення: 11.06.2023).

8. Традиції Греції. URL: https://socalfolkdance.org/articles/greek_traditions_karras.htm (дата звернення: 11.06.2023).

9. Хореографія Греції: URL: https://socalfolkdance.org/articles/choreogeography-greece_duree.htm (дата звернення: 11.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Greek Music & Dances – Popular Folk Songs from Greece. Збірка популярної грецької фольклорної музики. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DIF1QDakkG8> (дата звернення: 11.06.2023).

2. Візантійський розспів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=IXEdhGahhAk> (дата звернення: 11.06.2023).

3. Греки України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=veAWovd8vT0&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=24> (дата звернення: 05.06.2023).

4. Документальний фільм про грецьке традиційне вбрання і танці. URL: https://www.youtube.com/watch?v=R_qq5LquOag&list=PLV_gNLmZ1XxKYIGVX1SIeFLegwN1H53-x (дата звернення: 11.06.2023).

5. Документальний фільм про епірську багатоголосну і фольклорну музику. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=DyxVkm8cLdE> (дата звернення: 11.06.2023).

6. Зимові обходи домівок у Козані (Західна Македонія). URL: <https://www.youtube.com/watch?v=zWefvCgboSM> (дата звернення: 11.06.2023).

7. Проект «Караван», який досліджує та популяризує епірську грецьку багатоголосну пісенну традицію. URL: https://www.youtube.com/watch?v=Oo37r_uUyiQ (дата звернення: 11.06.2023).

8. Ребетіко – грецька міська авторська пісня. URL: https://www.youtube.com/watch?v=YHewYT_hfXg (дата звернення: 11.06.2023).

9. Традиційна грецька танцювальна музика. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EXswZe45DQg> (дата звернення: 11.06.2023).

10. Традиційні грецькі народні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLFDB11414EA759614> (дата звернення: 11.06.2023).

Модуль 15.

Традиційна музика народів Близького Сходу: грузини, вірмени, азербайджанці, євреї, роми

Грузини:

Рекомендована література:

1. Алієв А. Грузини України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/gruzyny/> (дата звернення: 12.06.2023).

2. Грузинське багатоголосся. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/georgian-polyphonic-singing-00008> (дата звернення: 12.06.2023).

3. Танці Грузії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/dances_of_georgia_hempel.htm (дата звернення: 12.06.2023).

4. Фольклорна музика і танці Грузії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/folk_music_and_dance_of_georgia_pritchard.htm (дата звернення: 12.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Ансамбль «Басіані»: Грузинська багатоголосна музика, релігійні пісні. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=LhzoDhePPNU> (дата звернення: 12.06.2023).

2. Ансамбль «Басіані»: Грузинська багатоголосна фольклорна музика. URL: https://youtube.com/playlist?list=OLAK5uy_mwrg01H2_OX6PACbknzx1-5xF6w2AqoRA (дата звернення: 12.06.2023).

3. Грузини України. Хто вони? *Ukrainer* : вебсайт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=qRfG0XjAe6I&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=28> (дата звернення: 05.06.2023).

4. Грузинське багатоголосся. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=3M7YAfc1-BU> (дата звернення: 12.06.2023).

5. Грузинські народні танці. URL: https://youtube.com/playlist?list=PLFupT28wZKT3zCFsM32KagWg_rFZh9Igz (дата звернення: 12.06.2023).

Вірмени:

Рекомендована література:

1. Вірменський епос: «Сміливці Сасуну» або «Давид Сасунський». URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/performance-of-the-armenian-epic-of-daredevils-of-sassoun-or-david-of-sassoun-00743> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Горбань Д. Вірмени України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/virmeny-ukrainy/> (дата звернення: 12.06.2023).
3. Дудук. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/duduk-and-its-music-00092> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Історія танців Вірменії. URL: https://socalfolkdance.org/articles/armenian_dance_history_lind-sinianian.htm (дата звернення: 12.06.2023).
5. Традиційний масовий танець «Кочарі». URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/kochari-traditional-group-dance-01295> (дата звернення: 12.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Вірмени України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=ToFf0P0JHk4&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=17> (дата звернення: 05.06.2023).
2. Вірменський епос: «Сміливці Сасуну» або «Давид Сасунський». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=rIYysHTD7k8> (дата звернення: 12.06.2023).
3. Вірменські традиційні танці. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PL2E42861CA650ABAF> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Традиційний масовий танець «Кочарі». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=nvSVXd1II5c> (дата звернення: 12.06.2023).
5. The Duduk and its Music (дудук). URL: <https://youtu.be/X8CWEiK6PkI> (дата звернення: 12.06.2023).

Азербайджанці:

Рекомендована література:

1. Азербайджанський мугам. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/azerbaijani-mugham-00039> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Горбань Д. Азербайджанці України. Хто вони? URL: <https://ukrainer.net/azerbaydzhantsi-ukrainy/> (дата звернення: 12.06.2023).
3. Книга мого діда Коркута: епічна фольклорна спадщина. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/heritage-of-dede-qorqud-korkyt-ata-dede-korkut-epic-culture-folk-tales-and-music-01399> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Мистецтво азербайджанських ашугів. URL: <https://ich.unesco.org/en/RL/art-of-azerbaijani-ashiq-00253> (дата звернення: 12.06.2023).
5. Ялли : традиційний масовий танець Нахічеваню. URL: <https://ich.unesco.org/en/USL/yalli-kochari-tenzere-traditional-group-dances-of-nakhchivan-01190> (дата звернення: 12.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Азербайджанський мугам. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=f3DEyWWUwJI> (дата звернення: 12.06.2023).
2. Азербайджанці України. Хто вони? Ukraïner. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=HNt5xcwuixQ&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=4> (дата звернення: 12.06.2023).
3. Книга мого діда Коркута: епічна фольклорна спадщина. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=bwf8DXUI0Xs> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Мистецтво азербайджанських ашугів. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=oVHr7GP9xns> (дата звернення: 12.06.2023).
5. Ялли: традиційний масовий танець Нахичеваню. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=PKoxh-jdaec> (дата звернення: 12.06.2023).

Євреї:

Рекомендована література:

1. Гусак Р. Традиції клезмерів Поділля (на матеріалі весільних інструментальних ансамблів Східноподільської Наддністрянщини) : монографія. Вінниця : Нова Книга, 2014. 280 с. ; ноти.
2. Сапожникова Є. Євреї України. Хто вони? URL: <https://ukraïner.net/yevreyi/> (дата звернення: 12.06.2023).
3. Щепакін В. М. Єврейські народні професійні і напівпрофесійні музиканти як складова музичної культури України кінця XVIII – початку XX ст. *Культура України* : зб. наук. пр. / за заг. ред. В. М. Шейка. Харків : ХДАК, 2010. Вип. 30. С. 235–245.
4. Энгель Ю. Еврейская народная песня. Этнографическая поездка. Східний світ. № 3. 2003. URL: https://klezmer.com.ua/history/history_text47.php (дата звернення 12.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. Євреї України. Хто вони? Ukraïner. URL: https://www.youtube.com/watch?v=4syH_Pa4P6c&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=22 (дата звернення: 05.06.2023).
2. Збірка єврейської народної музики. URL: https://youtube.com/playlist?list=PLAkUIJPgOGvFhOWyXP_NGqSxpBILN26fG (дата звернення: 12.06.2023).
3. Іцхак Перлман: популярні єврейські мелодії. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=NCWxgDuT75o> (дата звернення: 12.06.2023).
4. Клезмерська музика: класична, джазова та сучасна. URL: https://youtube.com/playlist?list=PLnOSH5j1sQh8AhSkX7-WZQIUGqA_FnQOa (дата звернення: 12.06.2023).
5. Музичний твір «Життя в штетлі». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=eVcBxm1bLJo> (дата звернення: 12.06.2023).
6. Пісня поліських євреїв. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=0deVorp2288> (дата звернення: 12.06.2023).
7. Релігійна музика євреїв. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=i1KeMqMZOPc> (дата звернення: 12.06.2023).
8. Сефардська пісня з Трансильванії. URL:

<https://youtu.be/Axf1uh7xy8U?t=3475> (дата звернення: 12.06.2023).

9. Україно-юдейська пісня. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=33xkf3hHwF0> (дата звернення: 12.06.2023).

10. Чиказький клезмерський гурт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=A1c1zibBbwM> (дата звернення: 12.06.2023).

Роми:

Рекомендована література:

1. Алієв А. Роми Павлограда. URL: <https://ukrainer.net/romy-pavlograda/> (дата звернення: 13.06.2023).

2. Завертаний А., Суюнбаєв Б. Роми Вінниці. URL: <https://ukrainer.net/romy-vinnytsi/> (дата звернення: 13.06.2023).

3. Музичний фольклор ромів Закарпаття. URL: https://www.irf.ua/knowledgebase/publications/muzichniy_folklor_romiv_zakarpattya (дата звернення: 13.06.2023).

4. Сапожнікова Є. Роми Закарпаття. URL: <https://ukrainer.net/romy/> (дата звернення: 13.06.2023).

5. Сапожнікова Є. Роми Львова. URL: <https://ukrainer.net/romy-lvova/> (дата звернення: 13.06.2023).

6. Сапожнікова Є. Роми Харкова. URL: <https://ukrainer.net/romy-harkova/> (дата звернення: 13.06.2023).

7. Фрейзер А. Цигани. Київ : Видавничий дім «Всесвіт», 2003. URL: <http://romagenocide.com.ua/data/files/FRASER.pdf> (дата звернення: 13.06.2023)

8. Чекан О., Чекан Ю. Romano Drom. Подорож країною ромів. Київ, 2003. URL: <https://massachussetstv.livejournal.com/10540.html> (дата звернення: 13.06.2023).

9. Шор О. Роми Золотоноші. URL: <https://ukrainer.net/romy-zolotonoshi/> (дата звернення: 13.06.2023).

Демонстраційний матеріал:

1. «Д'елам, д'елам». Барселонський клезмерський ромський гурт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=23dW3H9yFSU> (дата звернення: 13.06.2023).

2. «Д'елам, д'елам». Есма Раджепова. URL: https://www.youtube.com/watch?v=-XCOyB7WStI&list=RDEMgnEye_kyBBaVLgdO9c0wBA&start_radio=1 (дата звернення: 13.06.2023).

3. «Шалом Алейхем». Барселонський клезмерський ромський гурт. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iSU0UG4VSEI> (дата звернення: 13.06.2023).

4. Hungarian Gypsy Music (збірка угорської ромської музики, 2014 р.). URL: <https://youtu.be/uKnLq7s2KwA> (дата звернення: 13.06.2023).

5. Документальний фільм «Циганська кров». URL: <https://youtu.be/sZe6M8qEh74> (дата звернення: 13.06.2023).

6. Есма Раджепова «Оджачар». URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-eId2IVbxE> (дата звернення: 13.06.2023).

7. Есма Раджепова. Пісня з кінофільму «Коли дорога згинається» <https://www.youtube.com/watch?v=2eYuf9IG09g> (дата звернення: 13.06.2023).

8. Збірка ромської музики світу. URL: <https://youtube.com/playlist?list=PLAD69F697613C1F82> (дата звернення: 13.06.2023).

9. Музика балканських ромів. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=PohzE0C5yNM> (дата звернення: 13.06.2023);
<https://www.youtube.com/watch?v=KJEUxVGQIuk> (дата звернення: 13.06.2023).

10. Музика закарпатських ромів. Гурт «Василь Васильович та компанія».
URL: <https://youtu.be/wWqm4WnmPPw> (дата звернення: 13.06.2023).

Музики з Собатино Закарпатської обл.:

1. Роми Закарпаття. Ukraïner. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=pkXzEv4oCnw&list=PL7joDR5Xn9vcsvakjF3OCb-Ux17VJgGST&index=35> (дата звернення: 05.06.2023).

2. Роми на Закарпатському весіллі. URL:
<https://www.youtube.com/watch?v=8O0hKSLJV60> (дата звернення 13.06.2023).

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівні компетенції	Бали	Критерії навчальних досягнень
Початковий	1	Учень / учениця не нездатний/а виконати елементарне завдання, не орієнтується / плутається в термінології курсу, не відрізняє на слух / плутає музичні зразки в завданні, не може назвати вивчені фольклорні твори.
	2	Учень / учениця відтворює незначну частину музичного і теоретичного навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення, слабо володіє музичною термінологією; малий словниковий запас не дає змоги викласти думку на елементарному рівні. Знає та може назвати декілька фольклорних творів з вивченого курсу, відрізняє їх на слух у завданні.
	3	Учень / учениця відтворює частину основного музичного і теоретичного навчального матеріалу; виконує елементарні завдання з допомогою викладача, здатний/а визначити і назвати окремі вивчені фольклорні твори, застосовує обмежений термінологічний словниковий запас.
Середній	4	Учень / учениця сприймає фольклорні твори на репродуктивному рівні, але не завжди точно визначає жанр, стилістику, може відтворити основний музичний і теоретичний навчальний матеріал лише з допомогою викладача, застосування термінології і знань на практиці задовільне.
	5	Учень / учениця відтворює основний навчальний музичний і теоретичний матеріал, здатний/а з помилками й неточностями дати визначення основних понять, визначити жанрово-стилістичну приналежність певних творів, володіє елементарними навичками й уміннями, які дають змогу проаналізувати окремі музичні твори, словниковий запас небагатий, виявляє достатнє, але невпевнене знання термінології.
	6	Учень / учениця виявляє знання й розуміння основних тем навчального курсу та пройденого музичного та теоретичного матеріалу, але не завжди послідовно та логічно відповідає на запитання; відповідь правильна, але недостатньо осмислена, потребує уточнень та додаткових запитань викладача. Учень / учениця вміє застосовувати знання під час виконання завдань за зразком, самостійно зробити елементарний аналіз музичного твору, порівняння, висновки щодо прослуханої музики. Більше половини музичних зразків у завданні визначає правильно.
Достатній	7	Учень / учениця здатний сприймати фольклорні твори, але висновки не підкріплює поясненнями, непослідовно викладає свої думки, допускає термінологічні помилки; правильно відтворює теоретичний навчальний матеріал, має труднощі у використанні знань під час практичної діяльності.
	8	Учень / учениця має достатні знання, відносно повно аналізує жанрово-стилістичну специфіку фольклорного твору, але під час аналізу виразових засобів чи жанрових, регіональних особливостей народної музики йому не вистачає власних висновків, узагальнень, асоціацій; допускає деякі неточності у використанні спеціальної термінології. Відповідь логічна, хоч і недосконала, учень / учениця у своїй відповіді здатний відтворити подану викладачем інформацію.
	9	Учень / учениця виявляє достатнє засвоєння теоретичного навчального матеріалу, але допускає несуттєві неточності у використанні спеціальної термінології, які потребують зауваження чи коригування; трапляються поодинокі недоліки у формуванні думок щодо прослуханих фольклорних зразків, володіє вивченим матеріалом в цілому, вміє його проаналізувати. Допускає незначні помилки у визначенні фольклорних творів на слух. Добре орієнтується у жанрово-стилістичній специфіці фольклорних творів.
Високий	10	Учень / учениця має міцні, ґрунтовні знання, здатний/а використовувати їх у практичній діяльності, але під час аналізу фольклорних зразків може допускати неточності у формулюваннях та спеціальній термінології, які виправляє самостійно. Вміє провести паралелі між різноетнічними зразками.
	11	Учень / учениця має знання в межах вимог навчальної програми та може творчо використовувати їх у практичній діяльності, вміє знаходити інформацію та аналізувати її, застосовує отримані навички та нові уміння у теоретичних та практичних завданнях, демонструє знання спеціальної термінології, їх усвідомлення, вміє систематизувати, узагальнювати, аналізувати визначені на слух фольклорні зразки, проводити жанрово-стилістичні паралелі між творами різних етносів.
	12	Учень / учениця має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальної програми, усвідомлено використовує їх у практичній діяльності. Вміє самостійно аналізувати народномузичні твори. Здатний творчо застосовувати асоціативні зв'язки щодо прослуханих фольклорних творів, вільно використовує термінологію в роздумах, висновках та узагальненнях; може самостійно оцінювати опанований музичний та теоретичний матеріал, користуватися і застосовувати додаткові джерела інформації. Самостійно проводить паралелі між фольклорними зразками різних етносів.